

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ
У РОМАНІ Ф. С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0351-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Гусева Дар'я Андріївна

Керівник д.ф.н., проф. Приходько Г. І.

Рецензент д.ф.н., проф. Козлова Т. О.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	д.ф.н., проф. Приходько Г. І.	25.05.2022	25.05.2022
Розділ 1	д.ф.н., проф. Приходько Г. І.	24.06.2022	24.06.2022
Розділ 2	д.ф.н., проф. Приходько Г. І.	07.09.2022	07.09.2022
Висновки	д.ф.н., проф. Приходько Г. І.	19.11.2022	19.11.2022

6. Дата видачі завдання 25.05.2022

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	серпень 2022	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	серпень 2022	виконано
3.	Написання вступу	серпень 2022	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	вересень 2022	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2022	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2022	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2022	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2022	виконано
9.	Захист	грудень 2022	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____ Д. А. Гусєва

Керівник роботи _____ Г. І. Приходько

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Е. О. Веремчук

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 СТИЛІСТИЧНІ ПРИЙОМИ ЯК ОБ’ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЙ	6
1.1 Поняття та основні види стилістичних прийомів.....	6
1.2 Роль стилістичних прийомів в реалізації авторського задуму.....	19
1.3 Стилiстичні прийоми як спосiб iнтерпретацiї сутностi героiв в художнiй лiтературi.....	24
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ ПЕРСОНАЖІВ У ТВОРІ ФРЕНСІСА СКОТТА ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ»	27
2.1 Основні стилістичні прийоми, які уживаються при створенні образів у романі «Великий Гетсбі».....	27
2.2 Функція епітета в описі зовнішності та характеру головних героїв	38
2.3 Метафора як засіб розкриття образів у романі	44
2.4 Порівняння як засіб репрезентації художніх образів.....	52
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 65 стор., 63 джерел

Об'єкт дослідження: роман Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Мета роботи: опис стилістичних засобів створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Теоретико-методологічні засади: дослідження поняття та основних видів стилістичних прийомів (Ф. С. Бацевич, А. І. Бондаренко, Р. І. Дудок), роль стилістичних прийомів в реалізації авторського задуму (Г. В. Верба, Л. Г. Верба, М. М. Дудченко), стилістичні прийоми як спосіб інтерпретації сутності героїв в художній літературі (І. І. Коломієць, К. Лотоцька, В. І. Кузьменко), особливості використання стилістичних засобів для створення образів персонажів у творі Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі» (Л. Горішна, R. F. Lacey, I. E. Miller).

Отримані результати: Френсіс Скотт Фіцджеральд є одним із великих класиків не лише англomовної, а й світової літератури ХХ століття. Твори майстра прози «втраченого покоління» відносяться до світу почуттів, що відрізняються своєю камерністю. І, витримавши перевірку часом, не втратили свою чарівність та витонченість. Видатний автор у своєму творі «Великий Гетсбі» використовує такі стилістичні прийоми, як: епітет, метафора та порівняння. Образ персонажа у романі оформлений за допомогою різноманітних стилістичних прийомів та художніх засобів. У його створенні можуть тією чи іншою мірою брати участь одиниці всіх мовних рівнів.

Ключові слова: *стилістичний прийом, стилістика, засоби мовної виразності, мовні засоби, індивідуально-авторські неологізми, персонаж*

ВСТУП

Сучасний етап розвитку лінгвістичної думки характеризується підвищеним інтересом вчених до проблематики, пов'язаної з вивченням тексту, як самостійного об'єкту дослідження.

Кожна гуманітарна дисципліна розглядає художній текст під власним кутом зору. У сучасній лінгвістичній науці художній текст, як правило, розглядається з позицій лінгвістики тексту та лінгвостилістики.

Однією з основних характеристик художнього тексту є його абсолютний антропоцентричний характер, який полягає в тому, що в будь-якому художньому творі основним предметом зображення є людина, вірніше, персонаж. Образ персонажа є центральним для художнього твору.

«Великий Гетсбі» – це один із найкультовіших романів знаменитого американського письменника Френсіса Скотта Фіцджеральда, присвячений американському суспільству епохи економічного буму початку 20-х років. Мова Фіцджеральда багата, різноманітна, ідіоматична і є цікавим матеріалом для образного опису героїв та ситуацій.

Дипломна робота виконана в руслі досліджень з лінгвістики тексту, лінгвостилістики та інтерпретації тексту.

Актуальність обраної теми обумовлена необхідністю вивчення функціонування стилістичних прийомів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі», тому що вони яскраво демонструють індивідуальний стиль письменника та виступають способом створення образів у творі.

Наукова новизна полягає у спробі власного комплексного дослідження особливостей стилістичних засобів створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Об'єкт дипломної роботи: роман Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Предметом дослідження є специфіка стилістичних засобів створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Метою дослідження є опис стилістичних засобів створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- дослідити поняття та основні види стилістичних прийомів;
- з'ясувати роль стилістичних прийомів в реалізації авторського задуму;
- виділити стилістичні прийоми як спосіб інтерпретації сутності героїв у художній літературі;
- схарактеризувати основні стилістичні прийоми, які уживаються при створенні образів в романі «Великий Гетсбі».

Матеріалом дослідження став роман Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

З огляду на специфіку дослідження, рішення поставлених завдань здійснювалося за допомогою наступних методів дослідження:

1. Метод суцільної вибірки.
2. Аналітичний метод: аналіз теоретичної літератури по темі дослідження.
3. Метод інтерпретаційного аналізу для визначення особливостей стилістичних засобів створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».
4. Метод зіставлення і узагальнення при проведенні аналізу особливостей стилістичних засобів створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».
5. Кількісний аналіз для обчислення кількісних результатів.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів у курсі прагматики, а також під час

проведення семінарських занять зі стилістики та практичних занять з англійської мови та літератури.

Робота пройшла **апробацію** на 1-ій науково-практичній студентській конференції. Результати дослідження представлено у публікації:

1. Гусєва Д. Стилістичні засоби створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». *Матеріали XV університетської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука 2022»* : зб. наук. праць. Запоріжжя, 2022.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про проблеми стилістичних прийомів як об'єкту лінгвістичних студій.

Другий розділ містить власний аналіз особливостей використання стилістичних засобів для створення образів персонажів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи та окреслено перспективи подальших досліджень.

Загальна кількість сторінок - 65, кількість використаних джерел - 63.

РОЗДІЛ 1

СТИЛІСТИЧНІ ПРИЙОМИ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЙ

1.1 Поняття та основні види стилістичних прийомів

Стилістичні образні засоби вивчаються вже багато століть. З року в рік з'являються нові стилістичні відкриття, тому що мова постійно розвивається та змінюється. Лексична система мови є однією з найскладніших і різнобічних.

Стилістичний прийом – це поєднання загального семантичного значення з певною лінгвістичною формою, результатом якого стає досягнення стилістичного ефекту [Лотоцька 2008, с. 288]. Стилістичний прийом можна ототожнити з певним алгоритмом, який використовується автором з метою створення виразності. Вивчення функцій лінгвостилістичних прийомів у текстах художніх творів досі є одним із найперспективніших напрямків дослідження у лінгвістиці [Селіванова 2008, с. 99]. Вивчення стилістичних прийомів допомагає читачеві та досліднику зрозуміти додатковий зміст висловлювань автора, оцінити його посліл та його наміри, що, у свою чергу, сприяє більш точному сприйняттю бачення автора.

Ф. С. Бацевич [Бацевич 2009, с. 155] визначає стилістичні фігури як «синтаксично утворювані засоби виразності».

Виразність твору зазвичай полягає в особливостях використання стилістичних засобів, що привертають увагу читача та викликають інтерес [Васильєва, 2014, с. 266]. Виразні можливості автора підкріплюються та посилюються асоціативністю образного мислення читача, вмінням інтерпретувати задум письменника.

Основою посилення виразності мови є стилістичні засоби такі як, епітет, метафора, порівняння, метонімія, синекдоха, гіпербола, літота, перифраз, алегорія, іронія.

Іншим способом збагачення мови є синтаксис та його основні стилістичні фігури мови: анафора, антитеза, градація, інверсія, оксюморон, паралелізм, риторичне питання, риторичне звернення, умовчання, еліipsis, епіфора тощо.

Стилістичні прийоми, що вживаються у переносному значенні з метою створення художнього образу та досягнення більшої виразності, називаються тропами [Бабич 2003, с. 126]. Автори художніх творів часто вдаються до використання тропів у своїх творах для опису природи, образів героїв, до створення атмосфери у тексті.

Вивченням виразних засобів мови займається не лише граматики, фонетика, лексикологія, а й стилістика. На відміну від перших трьох розділів, стилістика вивчає виразні засоби з погляду їх багатофункціональності, можливості вживання у різних стилях мовлення, а не просто з'ясовуючи їхню лінгвістичну природу.

Стилістика безпосередньо пов'язана з певними поняттями, які не мають нічого спільного з виключно лінгвістичним тлумаченням мовних категорій. Стилістика досліджує стилістичні прийоми, виразні засоби, їх сутність, функції, класифікації та всілякі інтерпретації.

Під стилістичним прийомом розуміють навмисне та усвідомлене посилення будь-якої структурної чи семантичної риси мовної одиниці (нейтральної або експресивної), яка досягає узагальнення і типізації та стає таким чином моделлю, що породжує. Стилістичний прийом обмежений лише одним рівнем мови [Кобякова 2007, с. 188]. До стилістичних прийомів відносяться стилістичні фігури та тропи, синтаксичні або стилістичні фігури, які збільшують емоційність та експресивність висловлювань за рахунок незвичайної синтаксичної побудови.

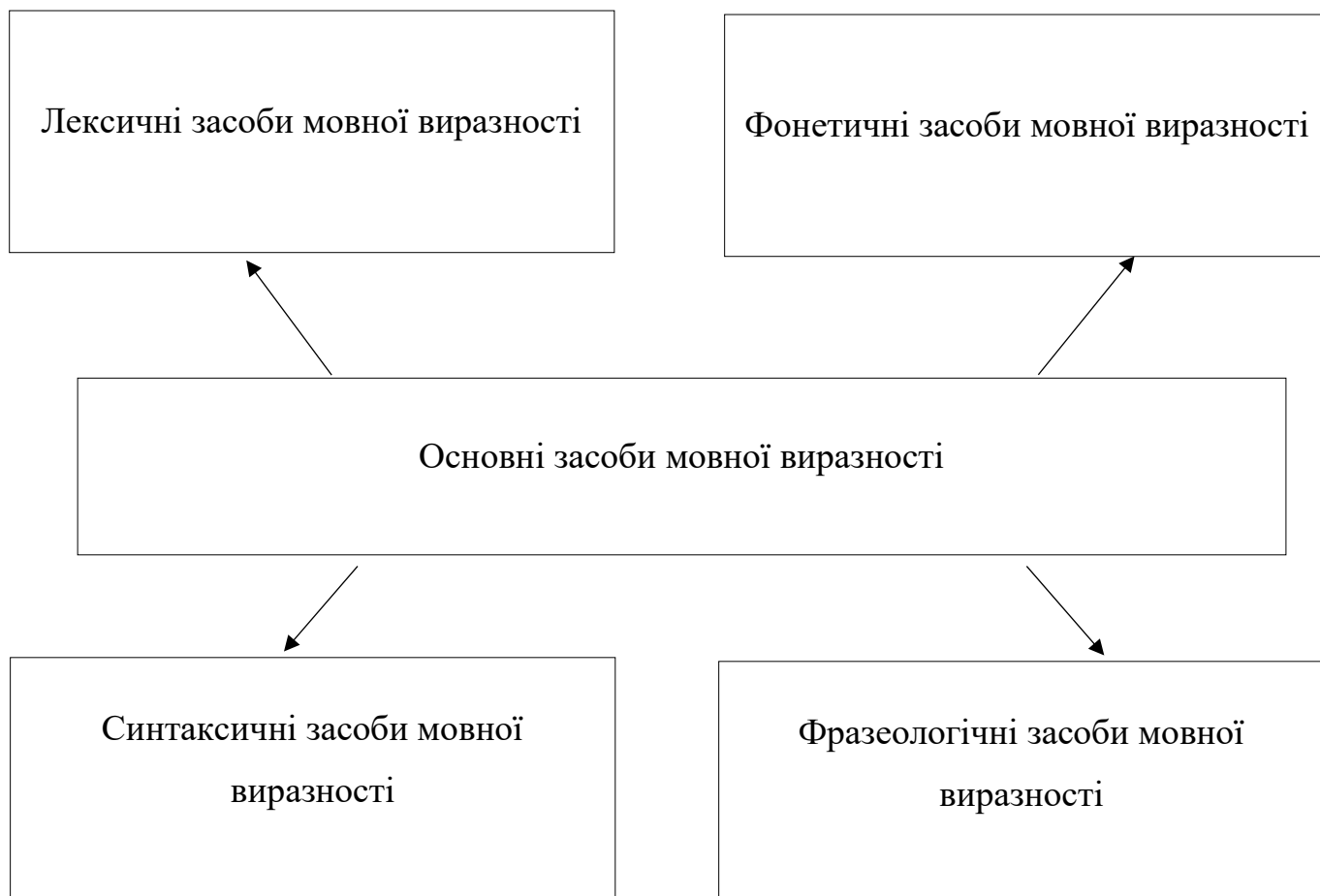
Стилістичні прийоми є одними з основних складових художнього стилю. Вміння письменника використати виразні засоби у творі свідчить про ступінь майстерності автора.

Мовні засоби активно прогресують, з'являється ширший діапазон функцій і стають не менш актуальними ніж інші засоби виразності, такі як прислів'я, приказки, зменшувальні суфікси та інші.

Засоби мовної виразності поділяються на лексичні, фонетичні (звукові), синтаксичні, фразеологічні (рис. 1.1.).

Рисунок 1.1

Основні засоби мовної виразності [Епітетні засоби створення кольорової палітри художнього тексту]

Важливу роль у посиленні фонетичної виразності мови грає підбір слів певного звукового забарвлення. Звукове зближення слів дуже впливає на їх образну значимість [Єфімов 2004, с. 60]. Основним способом посилення

фонетичної виразності у творі є звукове інструментування – стилістичний прийом, що полягає у підборі слів схожого звучання.

Для більш ефективного впливу на уяву читача використовуються найрізноманітніші способи. Засоби мовної виразності проходять крізь усі рівні мови. Вони виявляються як у фонетиці, так і в синтаксисі. Це робить розуміння авторського задуму досконалішим і багатогранним. Одним з найефективніших способів впливу на читача є використання фонетичних засобів мовної виразності [Єфімов 2004, с. 62]. На рівні підсвідомості реципієнта виникає відчуття звукового образу незалежно від бажання людини. Саме тому більшість творів будується за допомогою використання звукових засобів виразності.

Прикладами фонетичних засобів є алітерація та асонанс.

Алітерація – повторення приголосних звуків шляхом виділення слів у рядку з метою посилення виразності у творі, а асонанс – повторення у тексті однорідних голосних звуків.

Використання автором слів зі звуками, що повторюються є засобом досягнення певного стилістичного ефекту. Алітерація та асонанс відіграють важливу роль у мистецьких творах [Єфімов 2004, с. 61]. Ці стилістичні засоби надають словам мелодійність, роблять текст більш легким для прочитання.

Існують і інші стилістичні прийоми для надання більшої виразності творів. Наприклад, такими прийомами є анафора та епіфора. Дані прийоми є комбінацією повторень подібних звуків, слів чи груп слів на початку (анафора) чи наприкінці (епіфора) кожного паралельного самостійного фрагменту мови.

Наступний вид виразних засобів мови – це лексичні засоби, такі як синоніми та антоніми:

Синоніми – це слова, які належать до однієї частини мови та виражають одне й те саме поняття, але в той же час значення відрізняється

відтінками [Єфімов 2004, с. 65]. Наприклад, *cheerful* (веселий), *delighted* (захоплений), *pleased* (радісний), *amused* (задоволений).

Антоніми – різні слова, що стосуються однієї частини мови, але протилежні за значенням. Протиставлення антонімів у тексті є колоритним джерелом мовної експресії, яке визначає емоційність мови [Єфімов 2004, с. 66]. Наприклад, *to begin* (починати) – *to end* (закінчувати), *bitter* (гіркий) – *sweet* (солодкий).

Вживання в літературі синонімів та антонімів посилює її емоційність та рельєфність. Слова, семантично подібні або різні, перетворюють твір, розкривають авторський задум із різних боків. Крім того, синоніми та антоніми спрощують сприйняття тексту, оскільки уточнюють значення окремих семантичних об'єктів.

Також, в англійській мові існують такі протилежні фігури, як гіпербола та літота. Англійська мова має широкий спектр можливостей градуального вираження якостей [Полюжин 2004, с. 177]. Ці прийоми означають художнє применшення (літота) та перебільшення (гіпербола). Іноземна мова стає яскравішою та образнішою завдяки їм.

Наступний стилістичний прийом, що часто використовується в англійській літературі – індивідуально-авторські неологізми (оказіоналізми). Завдяки особливостям цього прийому, особливо його новизні, з'являється можливість створювати певні художні ефекти, доступно висловлювати авторський погляд на тему чи проблему [Яшенкова 2010, с. 159]. Щоб краще пояснити будь-яке явище, дію, поведінку героя автор вдається до використання літературних образів.

Одним із найуживаніших мовних прийомів в англійській мові є метафора, перенесення найменування з одного предмету на інший, заснований на подібності між далекими явищами чи властивостями. Основою будь-якої метафори є приховане порівняння одних предметів з іншими, об'єднаними загальною ознакою.

У своїх творах автори часто використовують метафори для створення більш повної картини того, що відбувається у творі, для передачі загальної атмосфери, внутрішнього стану персонажів [Сіняговська 2018, с. 32]. За допомогою цього стилістичного прийому письменник створює образне художнє уявлення про людей, явища, предмети, які він описує, а читач усвідомлює, на яких подібностях заснований смисловий зв'язок між переносним та прямим значенням слова.

Наприклад, *floods of tears* (потоки сліз), *a storm of indignation* (шторм обурення).

У творах англійської літератури часто зустрічається прийом, схожий за своїми функціями на метафору – метонімія.

Метонімія – перенесення найменування предмета або явища суміжності на інший об'єкт [Науменко 2005, с. 45]. Найбільш уживані випадки перенесення найменування:

1. З особи на її зовнішні ознаки.
2. З місця на його мешканців.
3. З імені автора на його творчість (книгу, картину, твір).

Важливо підкреслити особливе значення метафори та метонімії серед інших стилістичних прийомів та їх особливу роль в утворенні нових значень слів. Велика кількість наукових праць присвячена вивченню метафори та метонімії, вони зустрічаються у всіх класифікаціях [Луцій 2017, с. 54]. Часто метафору та метонімію розглядають як вживання слова або словосполучення у переносному значенні, тобто як перенесення одного значення на інше. Відмінність у тому, що у разі метафори перенесення здійснюється на основі подібності значень, а у разі метонімії, на основі суміжності у просторі, часі, причинно-наслідковій чи логічній послідовності, коли найменування окремих елементів предмета чи ситуації переносяться на сусідні елементи, на річ або ситуацію в цілому, або назви цілого переносяться на окремі елементи.

Деякі лінгвісти виділяють такий різновид метонімії як синекдоха – прийом, що полягає у назві цілого через його частину або навпаки.

Наприклад, *the student passes exams at certain stages of life*. В цьому реченні під «студентом» маються на увазі всі студенти загалом.

Ще один відомий стилістичний прийом – це оксюморон. Традиційно оксюморон розглядають як стилістичний прийом, який, будучи заснованим на контрасті, є поєднанням протилежних за значенням лексичних одиниць. В більшості випадків оксюморон демонструє ставлення автора до описуваного явища або об'єкту [Науменко 2005, с. 46]. Даний прийом спрямовує читача на сприйняття суперечливих, складних явищ, інколи навіть на боротьбу протилежностей [Науменко 2005, с. 47]. Наприклад, *The suffering was sweet!*.

Одним із видів метафори є уособлення. Даний стилістичний прийом полягає у перенесенні ознаки з живого предмета на неживий. При уособленні на описуваний предмет переносять властивості, які притаманні людині. Але найчастіше неживим предметам приписуються дії, які властиві лише людям. Метою використання уособлення є співвідношення зображуваного предмету з людиною, зробити її зрозумілішою читачеві.

Наступний поширений засіб образотворчості – це порівняння. Воно допомагає автору висловлювати свою точку зору, створювати цілі художні картини, що дають опис предметів [Фролова 2009, с. 133]. В порівнянні одне явище показується та оцінюється шляхом зіставлення його з іншим явищем.

У творах англійської літератури нерідко трапляються фразеологізми. У художній літературі вони часто вживаються у звичайній мовній формі з властивим їм значенням. Додавання автором в свій твір фразеологізмів, як правило, обумовлено його прагненням посилити експресивне фарбування мови. Притаманна фразеологізмам образність оживляє розповідь, нерідко надає йому жартівливе, іронічне фарбування. Тому для письменника це важливий експресивний засіб мови, використовуваний як готове образне визначення, порівняння, як емоційно-зображувальна характеристика героїв, що оточує дійсність.

Наприклад, оборот “*The observed of all observers.*” (Центр загальної уваги) ввів Шекспір [Дубенко 2005, с. 177]. Його використовує Офелія для характеристики Гамлета:

Ophelia: O, what a noble mind is

here o'erthrown...

The observ'd of all observers...

Неможливо уявити будь-який літературний твір без використання стилістичного прийому – епітету. Епітетом називають художнє визначення, яке наголошує у слові якусь його відмінну властивість.

За допомогою епітету автор робить акцент на тих властивостях та ознаках зображуваного ним явища, куди він хоче звернути увагу читача. Використовуючи епітет, письменник конкретизує явища чи його властивості.

Наступна група виразних мовних засобів – синтаксичні засоби. До цієї групи належать такі прийоми як:

Авторська пунктуація – це прийом, який полягає у постановці знаків пунктуації, не передбачених пунктуаційними правилами. Авторські знаки містять у собі додатковий сенс, вкладений автором. Частіше всього в якості авторських знаків використовується тире, яке підкреслює або протиставляє основну думку [Мацько 2003, с. 238]. Авторські знаки оклику служать засобом вираження радісного чи сумного почуття, настрою.

Також до групи синтаксичних засобів вираження є антитеза. Це стилістичний прийом, який полягає у різкому протиставленні понять, характерів, образів, що створює ефект різкого розмаїття. Вона допомагає краще розкрити, зобразити протиріччя, протиставити явища [Бабич 2003, с. 137]. Крім того, антитеза є способом вираження авторського погляду на описувані явища та образи. Наприклад, *...youth is lovely, age is lonely, youth is fiery, age is frosty.*

В англійській літературі досить часто можна зустріти перелік частин мови, де кожна наступна створює сильніший ефект. Послідовність, в якій

навпаки є спад або ослаблення, трапляється рідше. Явище з першого та другого випадку можна назвати одним словом – градація.

Даний стилістичний прийом полягає у послідовному нагнітанні або, навпаки, ослабленні порівнянь, образів, епітетів, метафор та інших виразних засобів художнього мовлення. За допомогою цього прийому автор може в повною мірою висловити як почуття своїх героїв, так й дрібні емоційні відтінки.

Наступним мовним засобом виразності, що входить до групи синтаксичних засобів є інверсія – зворотний порядок слів у реченні. При інверсії слова розташовуються інакше, ніж це встановлено граматичними правилами [Полюжин 1999, с. 142]. Це сильний виразний засіб, який застосовується у емоційній, схвильованій промові. Інверсія несе у собі акцентну чи смислову функцію, служить постановкою логічних наголосів на певні слова, виконує експресивну функцію, що допомагає передати емоційний стан героя, допомагає оцінити вчинки людини, розкрити її характер. Інверсія є одним з найважливіших засобів інтонаційно-стилістичного виділення слів та їх поєднань.

Полісиндетон – одна з найбільш виразних постатей у поетичному тексті, одне з найважливіших явищ у його гармонійній організації, загальної пов'язаності мистецького цілого. Це одна з тих фігур, які отримали достатнє висвітлення у науці ще з часів Стародавньої Греції. Це риторична фігура, що полягає у навмисному повторенні сполучників для логічного та емоційного виділення перерахованих понять. Багаторазове використання сполучників здатне надавати тексту наочність, виразність, створювати напруженість мови та підвищувати темп [Науменко 2005, с. 51]. Службові слова, хоч би якими сильними виразними засобами не були, за своєю природою все ж таки є допоміжними. Оцінюючи їх стилістичні можливості, можна виводити значення та функції письменницьких рядів не тільки зі змісту сполучника, але, в насамперед, із змісту самих членів, що з'єднуються.

Одним із яскравих стилістичних прийомів є парцеляція – прийом розчленування фрази на частини або навіть на окремі слова. Її мета – надати мові інтонаційну експресію шляхом її уривчастого вимовляння [Прийоми стилістики художнього простору сучасної англійської мови, складності та особливості перекладу]. Експресивні можливості, закладені у парцеляції як особливому вигляді інтонаційно-сміслового членування, найповніше виявляються в стилі художньої літератури.

Важливу роль у написанні художнього твору відіграє такий стилістичний прийом, як повтор – свідоме вживання одного і того ж слова чи поєднання слів із метою посилити значення цього образу, поняття.

Досліджуючи роль повторів у тексті, лінгвісти завжди відзначають їхню об'єднуючу функцію, їхню участь у створенні цілісності тексту. Розвиток тієї чи іншої думки абзацу протягом усього тексту твору відбувається за допомогою контактного повтору-підхвату, що виконує смисловою та структурну функції. Повтор-захоплення виділяє значні фрагменти тексту, сприяє створенню зв'язності тексту та розмежуванню мікротем [Корунець 2004, с. 135]. Застосування дистантних повторів привертає увагу читача та виділяє важливі деталі у творі. Дистантні повтори, беручи участь у створення структури тексту, служать сполучною ланкою між різними частинами тексту, засобом з'єднання макротексту. При дистантному повторі ключові фрази утворюють смислове ядро всього тексту.

У своїх творах досить часто автори використовують такий прийом, як синтаксичний паралелізм. Це один із прийомів поетичної мови, що складається в порівнянні двох явищ шляхом паралельного їх зображення. Таке зіставлення підкреслює схожість чи різницю явищ, надає поетичній мові особливу виразність і залежно від контексту твору має у художній літературі найрізноманітніше застосування, призначення та сенс [Сіняговська 2018, с. 40]. З його допомогою автор прагне виділити, підкреслити висловлену думку.

Всі ці образотворчі засоби носять авторський характер і визначають самобутність письменника чи поета, допомагають йому набути індивідуальності стилю.

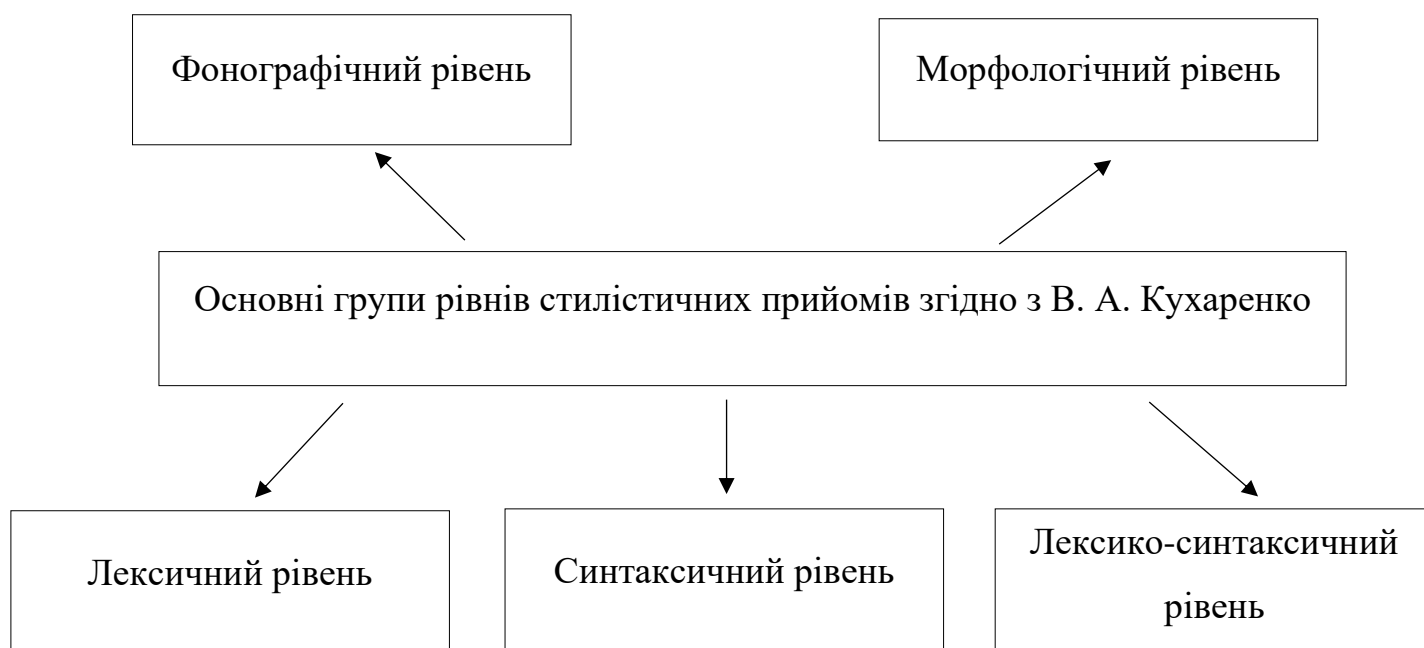
У лінгвістиці існує багато різних класифікацій стилістичних прийомів. Дані класифікації ґрунтуються на різних критеріях та принципах. Проаналізувавши безліч класифікацій стилістичних прийомів, ми прийшли до висновку, що саме класифікація В. А. Кухаренка [Кухаренко 2004, с. 111] допоможе найчіткіше уявити образність художнього твору.

Поділ за мовними рівнями – це єдиний критерій, за яким В. А. Кухаренко будує свою класифікацію [Кухаренко 2004, с. 112]. Стилiстичні прийоми вона розподіляє на 5 груп за мовними рівнями:

1. Фонографічний рівень.
2. Морфологічний рівень.
3. Лексичний рівень.
4. Синтаксичний рівень.
5. Лексико-синтаксичний рівень.

Рисунок 1.2

Основні групи стилістичних прийомів [Кухаренко 2004, с. 62]

За Ф. С. Бацевичем [Бацевич 2009, с. 103] група фонетичних стилістичних прийомів є найменшою групою за обсягом стилістичних прийомів. Сюди входять лише чотири прийоми. В. А. Кухаренко [Кухаренко 2004, с. 113], однак, виділяє більше прийомів, таких, як, наприклад, алітерація, асонанс, звуконаслідування тощо.

На морфологічному рівні виділяються такі прийоми, як повтор морфеми та використання okazionalizmів. На лексичному рівні фігурують такі прийоми, як метафора, метонімія, епітет тощо. На синтаксичному рівні функціонують повтори та паралельні конструкції серед інших [Льченко 2002, с. 180]. І на лексико-синтаксичному рівні виділяються такі прийоми, як антитеза, літота тощо.

Подібна класифікація В. А. Кухаренка, безумовно, має цілу низку переваг. По-перше, вона враховує усі рівні мовної структури. По-друге, дана класифікація як називає певні стилістичні прийоми будь-якого мовного рівня, а й коротко розподіляє їх на свої структурні підвиди, не заглиблюючись у семантику [Кухаренко 2004, с. 115]. І по-третє, теорія досить чітка та систематизована, що робить її оптимальною для використання у стилістичному аналізі тексту.

О. О. Селіванова виділяє стилістичні прийоми тропеїчного характеру, тобто створені на базі тропів, та стилістичні прийоми нетропеїчного характеру, неоднорідні у структурно-семантичному відношенні [Селіванова 2002, с. 189]. Стилiстичні прийоми тропеїчного характеру представлені метафорою, метонімією, уособленням та іносказанням (символ, алегорія, недомовленість, підтекст). До стилістичних прийомів нетропеїчного характеру відносяться порівняння, епітет, іронія, гіпербола, контраст (антитеза), повтори, паралельні конструкції.

М. П. Кочерган класифікує стилістичні прийоми, ґрунтуючись на поділ стилістичних засобів на тропи (лексичні образотворчі засоби) і фігури мови (синтаксична стилістика), а також виділяє фонетичну та графічну стилістику. «Найважливіші тропи – метафора, метонімія, синекдоха, іронія, гіпербола,

епітет, оксюморон, літота та уособлення [Кочерган 2003, с. 290]. Окремо стоять алегорія та перифраз, які будуються як розгорнута метафора чи метонімія.

До фігур мови (синтаксична стилістика) відносяться інверсія, риторичне питання, повтор, літота, еліпс, безсполучність, багатосполучність, замовчування, апозіопезис, зевгма.

До фонетичної стилістики відносяться такі прийоми як звуконаслідування (ономатопея), алітерація, асонанс, рима, ритм. До графічної стилістики – пунктуація, відсутність розділових знаків, великі літери, особливість шрифту, графічна образність.

Також М. П. Кочерган [Кочерган 2003, с. 292] розглядає стилістику на рівні морфології, тобто стилістичний ефект вживання слів різних частин мови в незвичайних лексико-граматичних та граматичних значеннях та з незвичайною референтною віднесеністю.

М. М. Полюжин також класифікує стилістичні прийоми, ґрунтуючись на поділі стилістичних засобів на тропи та фігури мови. До троп відносяться порівняння, метафора, уособлення, метонімія, синекдоха, антономасія, епітет, перифраз, алюзія [Полюжин 2004, с. 137]. Фігури мови представлені паралельними конструкціями, повторами, градацією, ретардацією, зевгмою, алітерацією, антитезою, оксюморonom, грою слів, літотою, гіперболою, еліпсом і т. д.

О. О. Селіванова [Селіванова 2008, с. 184] вважає, що в залежності від того, яка сторона мови і, отже, які саме мовні засоби обираються в якості предмету стилістичного аналізу, стилістичні прийоми можуть належати до різних рівнів стилістики: стилістичної семасіології, стилістичної лексикології, стилістичної граматики та стилістичної фонетики.

Прийоми, що належать до стилістичної семасіології представлені порівнянням, метафорою, епітетом, уособленням, метонімією, синекдохою, алегорією, антономасією, парними синонімами, евфемізмами, перифразами,

антитезою, оксюмором, іронією, наростанням, розрядкою, гіперболою, літотою.

До стилістичної лексикології відносяться: 1) слова високого стилістичного тону (архаїзми, книжково-літературні слова, іноземні слова); 2) слова зниженого стилістичного тону (фамільярно-розмовні слова, арготизми); 3) нейтральні слова (професіоналізм, діалектизм).

Прийомами, що належать до стилістичної граматики, є: еліпе, замовчування, номінативні речення, зевгма, повтор, емпатичне підкреслення, вживання вставних речень, інверсія, паралельні конструкції, хіазм, анафора, епіфора, відокремлення, риторичне питання, невласне-пряме мовлення і т. д.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що аналіз лінгвістичної природи стилістичних прийомів, є неодмінною умовою для правильного розуміння особливостей їхнього функціонування. Так, в основу класифікації деяких лексичних стилістичних засобів мови покладено принцип взаємодії різних типів лексичних значень.

1.2 Роль стилістичних прийомів в реалізації авторського задуму

Найглибша сутність художньої літератури полягає у єдності ідеї та її матеріальному втіленні. Деякі представники сучасної літератури схильні до фатального розколу між ідеєю та її конкретним втіленням. Недооцінюючи переваги своїх творів, вони стверджують, що зацікавлені лише у почутті задоволення, одержуваного від «формальних відносин», а геометричні постаті у тих творах виступають лише «подразником нервів». В літературі цей підхід свідчить про відхід як від самого об'єкта зображення, так від його сенсу. Літературний матеріал завжди покликаний здаватися допоміжною, технологічною стороною роботи, завжди є одним із вирішальних факторів естетичної дії [Кочерган 2003, с. 297]. За допомогою художнього твору автор

організовує витвір мистецтва в реально існуючий об'єкт – твір, насправді, свого роду другу реальність.

Художній твір є об'єктом, навколо якого об'єднуються три суб'єкти герменевтичного процесу: автор, читач та освічений інтерпретатор, які здійснюють культурну та літературну наступність поколінь. Головна роль у цьому процесі належить автору-творцю, який створює твір. Мотиви його створення лежать у культурі. Письменник вбирає голоси культури підсвідомо, також висловлюючи їх у своєму творі. Тому дослідники його творчості та критики часто здатні побачити те, в чому автор не дає звіту, творячи і створюючи. Закони побудови художнього твору багато в чому аналогічні законам побудови культури як цілого [Серажим 2002, с. 163]. Це пов'язано з тим, що «сама культура може розглядатися як сума повідомлень, якими обмінюються різні адресанти (кожен з них для адресанта – «інший», «він»), і як одне повідомлення, яке надсилається колективним «я» людства самому собі [Сіняговська 2018, с. 45]. З цієї точки зору, культура людства – колосальний приклад автокомунікацій.

Художній твір у своєму становленні проходить два етапи. Перший – власне художнє текстовородження – починається з якогось враження, переживання, «що дає простір для різноманітних інтерпретацій і вже має художню природу» [Основи теорії примарної метафори]. Задум художнього твору може включати такі мотиви, які дадуть початок іншим творам. Мотиви вишиковуються в сюжет, але кожен епізод, своєю чергою, обростає варіаціями. Посилаючись на теоретико-літературні дослідження.

Другий етап передбачає виявлення ключових епізодів та формування структури твору. Таким чином, автор із наявного у нього матеріалу (традиції, асоціації, які передують власне творчості, тексти культури та навколишній світ) створює якийсь канал, через який проходять нові задуми, трансформуються, поєднуються з уже напрацьованим і складаються у структурно-організовану єдність, тобто те, що називається твором.

Художній твір є сферою фантазії автора-творця. Він замикає реальність та ірреальність, проводить читача у минуле і майбутнє та поєднує їх, змиваючи просторово-часові кордони. Воно змінює уявлення про істинність чи хибність художнього висловлювання [Лотоцька 2008, с. 177]. Художність наділяє раніше відомі факти новим змістом, цим продовжуючи їм життя у інтерпретації. Художній твір спочатку несе авторську ідею, часто завуальовану.

Важливу роль відіграють стилістичні прийоми у художній літературі. Засоби художньої виразності допомагають автору при створенні художніх образів, а читачеві проникнути у світ літературного твору, зрозуміти авторський задум.

Автор, який прагне створити у свідомості реципієнта образ літературних персонажів, наділяючи їх певними рисами зовнішності та характеру, використовує у своєму творі різноманітні стилістичні прийоми.

Зазвичай якісні характеристики як художній прийом включають суб'єктивно-оцінний компонент та є відображенням позиції автора стосовно описуваних подій та осіб, їх вчинків [Стилістичні прийоми як основні елементи збагачення англійської мови]. Стилістичні прийоми допомагають емоційно забарвити мову чи текст автора.

Основне завдання письменника полягає у логічній побудові речення та підборі таких слів, щоб його мова барвисто відбивала його думки, робила акцент саме на тому, що йому здається важливим, викликала у читача емоції.

Стилістичні прийоми є методом, моделлю «оживлення» мови. Експресія образів зображуваних персонажів та предметів залежить від стилістичних засобів, спрямованих на виділення їх найбільш суттєвих ознак. Вони допомагають зобразити стан природи, своє враження від побаченого, створити в уяві читача зримий образ предмету, явища, формують емоційне враження, передають психологічну атмосферу, настрій [Тропеїчні засоби реалізації прагматичної скерованості художнього тексту]. Також стилістичні прийоми допомагають автору охарактеризувати, пояснити будь-яку

властивість, якість поняття, предмета чи явища, реалізувати світовідчуття письменника. В описі персонажів вони виражають почуття, настрої, внутрішній стан людини.

Стилістичні прийоми підвищують точність художньої мови та її емоційну промовистість. За їх допомогою автор створює чудові словесні образи-портрети, образи-картини, передає найтонші відтінки почуттів, стан природи.

Наприклад, метафора використовується для виділення найголовнішої ознаки, створення художнього образу, твору враження, створення атмосфери. Її інтерпретація в тексті вимагає чималих зусиль, уяви, роботи розуму. Метафора використовується для наочності зображуваного, передачі неповторності, індивідуальності предметів або явищ. Письменник зазвичай використовує метафору для вираження оцінок та емоцій, авторських характеристик предметів та явищ [Селіванова 2006, с. 87]. Вона дозволяє створити ємний образ, заснований на яскравих асоціаціях.

Уособлення підвищує емоційну промовистість тексту. За допомогою цього тропу автор передає найтонші відтінки настрою твору. Найчастіше даний стилістичний прийом використовується при описі людиною оточуючих речей, які наділяються здатністю створення атмосфери [Bingham 2017, р. 78]. Уособлення наділяє явища чи предмети людськими діями, почуттями, станами, мовою.

Використання автором у своїх творах метонімії дозволяє зробити думку більш яскравою, лаконічною, виразною, яка надає предметну наочність, призводить до появи нового значення або контекстуально-обумовленої зміни значення слова.

Створюючи авторські метонімії, письменник орієнтується на можливості читача, на його можливості домальовувати у своїй уяві уявлення про цілий предмет з його частини. За допомогою синекдохи письменник підвищує виразність мови та надає їй глибокого узагальнюючого сенсу. Завдання синекдохи полягає в тому, щоб описати предмет через характерну

йому деталь, відмінну ознаку [Яшенкова 2010, с. 115]. Вона служить джерелом не тільки ситуативних номінацій, а також прізвиськ та імен власних людей, тварин, населених пунктів, а також створює яскраве, образне, живе уявлення про щось.

Гіпербола та літота посилюють виразність зображуваного, надають висловлюванню незвичайну форму та яскраве емоційне забарвлення, оціненість, емоційну переконливість. На гіперболах часто будуються сатиричні твори [Bragg 2014, р. 41]. Ці стилістичні прийоми допомагають підкреслити або виділити щось, передати певне емоційне ставлення до предмету зображення, висловити його оцінку автором чи героєм, побачити авторське ставлення до предмета зображення, до будь-якого факту, явища, особи, надають мовленню яскравість, виразність, художню образність.

Перифраз підкреслює суттєві сторони, характерні ознаки предмета чи явища [Яхонтова 2003, с. 79]. Цей стилістичний прийом дозволяє виділити та підкреслити найбільш суттєві ознаки зображуваного, уникнути невиправданої тавтології, яскравіше та повніше висловити авторську оцінку зображуваного, надавати тексту урочисте, високе звучання.

Фразеологізми допомагають більш точно і яскраво висловити будь-яку ідею, підкреслити щось, створюють необхідну стилістичну тональність (урочистості або височини), служать засобом мовного показника персонажу. Іноді фразеологізми використовуються для створення комічного ефекту, а також допомагають зробити мову насиченою, яскравою.

Архаїзми та історизми служать для відтворення історичної обстановки, уточнення сенсу промови, допомагають підкреслити урочистість будь-якої події. Також у творах зустрічаються архаїзми, які використані для створення переконливих картин історичної епохи, для достовірності передачі особливостей промови персонажів, мови на той час [Перебийніс 2012, с. 36]. Архаїзми допомагають автору відтворити побут та мовний колорит доби. Використання архаїзмів, історизмів, літературних слів дозволяє наблизити

сучасника до того історичного часу, про який ведеться мова. Архаїзми є джерелом піднесеного звучання мови.

Отже, художній твір створюється для того, щоб об'єктивувати думку автора, втілити його творчий задум, передати знання та уявлення про людину та світ, винести ці уявлення за межі авторської свідомості і зробити їх надбанням інших людей. Кожен письменник створює в художньому творі свій світ відповідно до свого задуму, за своїм індивідуально-образним сприйняттям та зображенням життя. Перетворений авторською фантазією світ постає перед читачем у художніх образах. Художній твір впливає на читача як раціонально, так і емоційно. Двояка дія художнього тексту визначається тим, що він містить не лише семантичну, але і так звану художню, або естетичну, інформацію. Ця художня інформація реалізується лише в межах індивідуальної художньої структури, тобто конкретного художнього тексту. Носіями художньої інформації в тексті можуть бути будь-які його елементи. В художніх текстах серед стилістичних прийомів найчастіше зустрічаються такі, як: метафора, гіпербола, літота, архаїзми, історизми, фразеологізми і т. д.

1.3 Стилiстичнi прийоми як спосiб iнтерпретацiї сутностi героiв в художнiй лiтературi

У створенні літературно-художнього образу героя у творах, стилістичні засоби відіграють важливу роль. При створенні характеру персонажа, робиться акцент на його мову та думки, через які у читача складається враження про персонажів [Іващенко 2012, с. 129]. Таким чином, стилістичні засоби допомагають автору розкрити сутність героїв твору, створити живий образ.

Персонажі – це матеріал, із якого будується вся книга. Тому, щоб написати цікаву книгу, необхідно створити яскравих персонажів, які довго житимуть у свідомості читача.

Слід зазначити, що герой творів завжди відрізняється від людини реальної. У книгах герої завжди трохи гротескні, яскравіші, ніж вони були б у реальному житті.

Персонаж перевершує справжню людину у всьому. Наприклад, герой твору буває складним, мінливим, і часом загадковим, але він завжди повинен бути зрозумілий читачеві [Іващенко 2012, с. 130]. У читача складається образ персонажу після вивчення його вчинків, рухів, аналізу його взаємин з іншими героями або до себе [Кузьменко 2012, с. 176].

Читач дізнається про характер героя, вивчаючи його вчинки, рухи, аналізуючи його стосунки з іншими героями чи до себе. Також характер та образ героя розкривається через зовнішні риси та через його близьке оточення, через належні йому речі [Дубенко 2005, с. 153]. Особлива увага приділяється думкам та вчинкам героя.

Адже не існує жодної культури, яка змогла б обійтися без системи ціннісних орієнтацій та координат, а вони, в свою чергу, є у кожного індивідуума [Єфімов 2004, с. 142]. Відповідно і герої книг мають свої ціннісні орієнтації, адже персонажі – це ті самі люди, тільки відображені на сторінках книг.

У підсумку ми бачимо, що створити героїв твору дуже непросто. Мало описати зовнішній вигляд персонажа, потрібно вибрати способи, які допоможуть читачеві побачити та зрозуміти внутрішній світ героя.

Одним із основних завдань автора є створення портрету героїв твору. Портрет – зображення зовнішності героя. Створюючи портрет персонажа, автор поєднує його з характером та особистими якостями героя твору [Фох 2014, 276 р]. Стилiстичні прийоми є важливим способом створення зовнішнього образу персонажа. Для опису зовнішності дійових осіб твору автори часто використовують низку стилістичних прийомів.

Особливо актуальні такі прийоми, як метафора, порівняння, епітет, метонімія. На першому місці за частотністю використання стоять порівняння та метафора, які безпосередньо беруть участь в описі зовнішності та характері людини.

Важливо відзначити, що для опису одягу персонажів творів теж характерне часте використання різних стилістичних прийомів [Бацевич 2009, с. 222]. Крім того, деякі стилістичні прийоми вживаються в основному при описі одягу, а не, наприклад, особи або фігури персонажа.

Таким чином, проаналізувавши стилістичні прийоми, що використовуються в англійській літературі, можемо зробити висновок, що літературні прийоми є опорним інструментом під час створення художніх образів.

Для створення вражаючого, але водночас зрозумілого образу однієї портретної характеристики недостатньо, необхідні інші складові образи персонажа: індивідуальна мова, манери, світогляд, ставлення до навколишнього середовища, взаємовідносини з іншими людьми тощо. Проте, лише автор вирішує як виглядатиме його герой і за допомогою яких стилістичних прийомів краще його зобразити.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ ПЕРСОНАЖІВ У ТВОРІ ФРЕНСІСА СКОТТА ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ»

2.1 Основні стилістичні прийоми, які уживаються при створенні образів у романі «Великий Гетсбі»

Саме в образі полягає вся смислова та естетична інформація, тому спроби зрозуміти її слід розпочинати з пошуків образу. Адже коли справжній художник зображує людину (у живописі, скульптурі, художній літературі), він не обмежується тим, що відтворює лише зовнішній вигляд, а йде далі: його цікавлять риси та якості людини, типові для певної соціальної групи, які проявляються найяскравіше в певну історичну епоху [Бондаренко 2013, с. 122]. Це і є створення образу.

Художній образ – це завжди узагальнене зображення людини [Kövecses 2012, p. 155]. У художньому творі через опис конкретних людей і подій може бути створений узагальнений образ цілої епохи, образ суспільства чи образ природи.

Процес створення образу літературного героя завжди був і залишається одним із найскладніших у літературній творчості. Портрет персонажу належить до основних засобів створення образу і також часто доставляє письменнику проблеми [Художня інтерпретація роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» у сучасних екранізаціях]. Тим не менш, словесний художній портрет – це досить непросте явище, що не має однозначного трактування [Дудок 2019, с. 263]. Тому одним з головних завдань дослідників та лінгвістів є вивчення системи стилістичних прийомів та виразних засобів,

які використовуються для більш точного створення портрета літературних персонажів.

Літературний герой – це збірний образ і водночас конкретна особистість. Він вільно рухається у світі художнього твору та органічно входить до нього [Дудченко 2014, с. 54]. Тому створити образ персонажа – це означає не тільки «наділити його рисами характеру та викласти його певний лад думок і почуттів», а й «змусити нас побачити його, почути, зацікавитися його долею і навколишнім оточенням».

Однак, не у всіх літературних творах присутній опис портрету героя, уявлення про персонажа читач отримує з опису його думок, почуттів, вчинків, мовної характеристики. Але у тих творах, де портрет присутній, він може стати одним із головних способів створення літературного образу.

Зовнішність людини може багато сказати про неї – про її вік, національність, соціальне становище, смак, звички, якості характеру. У портреті персонажа є три головні риси: перші – природні, другі – характеризують його як соціальне явище (одяг та спосіб його носити, манера триматися тощо), а треті – це вираз обличчя, який свідчить про почуття, що переживаються [Edgar 2014, р. 581]. Але особа, фігура, жести можуть не тільки «говорити», а й «приховувати», або просто не означати нічого, окрім себе [Кузьменко 2012, с. 138]. Тому художній портрет часто майже не піддається прочитанню.

Доповнюючи свій твір художнім портретом героя, кожен письменник переслідує свою певну мету, отже, протягом всього художнього твору кожен конкретний портретний опис персонажу буде мати свою функцію [Cullen 2013, р. 117]. Так, характерологічна функція та оцінна ведуть читача до розуміння характеру персонажа та сприяють розкриттю ідейно-художнього змісту твору.

Таким чином, зовнішній опис персонажу є не умовністю створення художнього образу, а дуже важливим способом розкриття його

психологічних якостей, що сприяють глибшому розумінню задуму всього мистецького тексту.

Створення образів героїв може відбуватися у вигляді різних способів, наприклад, характеристика, інтер'єр, монолог чи діалог. Розглянемо їх докладніше.

Характеристика – метод опису у художньому творі персонажа, події чи явища [Fausonnier 2012, p. 198]. Характеристика безпосередньо демонструє чітку точку зору. Літературознавці приходять до висновку, що характеристику героя вигадати найлегше, тому що на етапі створення фабули у автора вже склалося ставлення до персонажів [Стилістичні прийоми психологічного зображення персонажів у романі Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі»]. Однак характеристиками захоплюватися не слід – цей компонент носить описовий характер, і тому він більш затребуваний в нарисах.

Ще одним способом характеристики героя є його мова. Вона також може багато сказати про нього самого, про його внутрішні переживання [Hansman 2010, p. 31]. Мова може бути прямою (монолог, діалог) або внутрішньою.

Монолог є способом вираження думок і почуттів автора або персонажа. Монолог може бути авторським та монологом персонажів. Він дає як характеристику персонажів, так і розкриває їх почуття, ставлення до себе, до інших персонажів і до подій, що описуються [Дудченко 2014, с. 322]. Образи героїв краще всього простежуються у їх монологах.

Наступний метод характеристики персонажа – це діалог, який являє собою спосіб вираження думок у творі через розмову двох чи більше персонажів. У творі діалоги завжди надають динамічність дії. Так само, як і в монологах, у діалогах у персонажів розкриваються їх характери, світосприйняття [Laseb 2018, p. 166]. Опосередковано через діалоги можна простежити і авторське ставлення до того чи іншого персонажа. В основному, навантаження сенсу у творі лягає на монологи та діалоги

персонажів [Горовенко 2013, с. 36]. Завдяки ним читач має можливість зіставити портрети героїв, зрозуміти особисте ставлення автора до персонажів і подій, які є основою твору.

Важливу роль у створенні образу героя грають і повтори. Повтори різних типів не лише використовуються для характеристики певного персонажа, але і встановлюють точки дотику між різними персонажами [Lawrence 2013, р. 50]. Кожен із персонажів зображується самостійно, але один малюється як відбиток іншого. Для цього використовуються повторювання дієслова та прикметники, рідше іменники, однокорінні слова, слова одного семантичного поля, повтори реплік, порівняння персонажів.

Збіги дій та ознак у різних персонажів мають різні прояви та мотивування. Наприклад, обидва персонажі – учасники певної ситуації, обидва персонажі – свідки певної ситуації, обидва персонажі оцінюють вчинки чи слова третього [Бондаренко 2013, с. 126]. У найпростіших, але й у найпоширеніших випадках повторювані дієслова характеризують поведінку різних персонажів у будь-якій ситуації.

Повтори можуть характеризувати як схожих персонажів, так й персонажів-антагоністів. Іноді у творі є порівняння не двох персонажів, а персонажа із цілою групою [Martín Bullón 2015, р. 10]. Повторні характеристики по-різному групують персонажів у межах твору.

Використовуючи у своєму творі повтори, автор дає можливість ясніше побачити точки перетину між персонажами, де розвиваються різні сюжетні лінії [Miller 2013, р. 29]. Вони можуть порівнюватися протягом усього твору, можуть бути протиставлені один одному.

Інтер'єр та пейзаж теж мають велике значення при створенні художніх образів. У літературі під терміном інтер'єр мається на увазі художній опис внутрішнього вигляду приміщень [Божевільне кохання Френсіса Скотта Фіцджеральда]. За допомогою опису інтер'єру можна передати характеристику героя, відповідну атмосферу, необхідну для втілення авторського задуму.

Портрет та інтер'єр тісно пов'язані з таким аспектом поетики літературного твору як художня деталь, тобто невелика подробиця, що стає найважливішою рисою образу. Саме через деталь нерідко передаються основні характеристики персонажу [Norgaard 2015, p. 202]. Як ціле можна уявити через його частину, множину побачити в однині, глибину образу можна передати у вигляді деталі.

За допомогою інтер'єру автор може показати важливі зміни, які сталися з героєм за певний проміжок мистецького часу.

Наступний спосіб створення героїв твору – це опис пейзажу. Це один із видів художнього опису або жанр образотворчого мистецтва, основний предмет зображення в якому – природа, місто або архітектурний комплекс.

У літературі пейзаж є одним із найважливіших засобів розкриття авторського задуму, який підпорядковується як вимогам літературного напрямку (романтичний пейзаж, сентименталістичний пейзаж, натуралістичний або символічний пейзаж) або жанру (міський, морський, сільський, індустріальний), так і цілям автора: розкрити внутрішній світ героя, протиставити навколишній світ людським переконанням, встановити композиційні зв'язки між елементами твору, відобразити загадку природи та її відчуженість від цивілізації.

Крім того, пейзаж може виконувати і складнішу, символічнішу, багатозначну функцію, стаючи відправною точкою або фокусом авторських ідей, втілюючи філософські погляди автора на світ та людину.

Нерозривний зв'язок людини з природою завжди хвилював художників. Тому пейзажу в літературі приділяється особливе, почесне місце.

Отже, до художніх засобів створення образу літературного героя відносяться: портрет, мова героя, пряма авторська характеристика, пейзаж та інтер'єр [Коломієць 2015, с. 65]. Але з усіх цих засобів перше місце відводиться портрету, оскільки зовнішність героя може багато сказати про нього – про його вік, соціальне становище, смаки, звички, якості характеру.

Основною метою художнього твору є образно-емоційний вплив на читача, що досягається шляхом використання величезної кількості різноманітних засобів, від епітету та метафори до ритміко-синтаксичної побудови фрази [Коломієць 2015, с. 67]. Художній текст, будучи вигадкою, хоч і відбиває реальність, надає автору особливо широкі можливості для вільного зображення перебігу подій та створення таким шляхом різних смислових та стилістичних ефектів.

Кожна мова має певний набір виразних стилістичних засобів, використання в тексті яких створює своєрідний, емоційно-експресивний ефект. Автор завжди має в своєму розпорядженні певні лексичні можливості, що дозволяють створювати експресивні образи у творі [Перебийніс 2012, с. 83]. Письменник знайомить читачів з найкращими зразками англійської літератури, вчить вдумливо читати та розуміти художню літературу в єдності змісту та форми, що допомагає всебічному цілісному розвитку особистості, становленню духовного світу людини, створенню умов для формування у неї внутрішньої потреби в безперервному вдосконаленні, у реалізації своїх творчих можливостей.

У зв'язку з цим потрібно приділяти велику увагу виробленню глибокого розуміння художнього твору та прищеплення навичок його самостійного аналізу [Раівіо 2013, р. 38]. Лінгвістичний аналіз образів у художньому тексті спрямований на вивчення сприяючих організацій та зв'язку стилістичних прийомів у ньому. Основне його завдання – дослідження прийомів авторського використання мовних засобів для досягнення поставлених ним цілей, емоційно-експресивного впливу на читача [Перебийніс 2012, с. 84]. В процесі лінгвістичного аналізу художнього тексту виділяють окремі стилістичні прийоми та виразні засоби.

Френсіс Скотт Фіцджеральд – письменник, чия творчість надала значний вплив на розвиток американської літератури ХХ століття.

Ф. С. Фіцджеральду притаманний пересічний виклад дійсності, і навпаки, він намагається прикрасити і урізноманітнити її, вдаючись до найширшого арсеналу виразних засобів мови.

Отже, засоби мовної експресії у романі «Великий Гетсбі» є компонентом семантичної структури твору, які володіють яскравою функціонально-стилістичною маркованістю, широкими можливостями індивідуально-авторського використання та прагматичним потенціалом.

Виразність мови в даному романі створюється звичайними, стилістично-немаркованими мовними одиницями завдяки вмілому, найбільш доцільному використанню їх у контексті відповідно до змісту висловлювання, його функціонально-стильового забарвлення, загальної експресивної спрямованості та цільовим призначенням [Reichl 2014, p. 141]. Як засоби мовної виразності у деяких ситуаціях Ф. С. Фіцджеральд навмисно використовує відступ від норм літературної мови: вживання в одному контексті одиниць різного стилістичного забарвлення, зіткнення семантично-непоєднаних одиниць, ненормативні утворення граматичних форм, ненормативну побудову речень [Горовенко 2013, с. 36]. У основі такого вживання лежить свідомий вибір мовних засобів, які базуються на глибокому знанні мови письменника.

Щоб докладніше розібрати та точніше зрозуміти названі стилістичні явища ми розглянемо твір американського автора Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Роман класика американської літератури Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» – один із найдосконаліших творів в історії світової культури не тільки у філософсько-естетичному, а й у мовному вимірі.

Роман Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» є всесвітньовідомим твором в якому автор часто звертається до символіки кольороутворення для побудови семіотичного простору тексту у кореляції з його домінантними смислами.

Роман Фіцджеральда «Великий Гетсбі» був опублікований у квітні 1925 року, працювати над цим твором автор почав ще у 1923 році. На створення одного з найвідоміших романів ХХ століття письменника надихнула історія про справу Фуллера-Макгі, яка прогрімала на весь Нью-Йорк. Цей нью-йоркський маклер оголосив себе банкрутом, але, як з'ясувало слідство керівництво фірми Фуллера-Макгі незаконно використало кошти своїх акціонерів на ризиковану біржову гру [Горовенко 2013, с. 37]. У 1922 році Фіцджеральд провів літо на Лонг Айленді – по сусідству з віллою Фуллера, чим пояснюється підвищений інтерес письменника до цієї справи [Концепт «Американська мрія» у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»]. Вказаний епізод дозволяє провести безумовну аналогію Гетсбі із Фуллером.

Загалом у романі Фіцджеральд описує життя суспільства 1920-х років. Він як ніхто інший знав про те, як важко доводиться жити людям нижчих класів і яке розгульне життя ведуть багатії. Тобто саме навколишнє середовище, в яку автор поміщає своїх героїв, вже певною мірою можна вважати автобіографічним мотивом.

Роман «Великий Гетсбі» видатного письменника, як і вся його творчість, дуже багатоплановий, у ньому порушуються безліч проблем. У своєрідному стилі творів письменника посідає важливе місце стилістичні прийоми. Іноді цей прийом переслідує суто мальовниче завдання, але в більшості випадків, Фіцджеральд використовує їх для виявлення основного сюжетного задуму та створення яскравих образів у творі [Горішина 2016, с. 26]. Ми зупинимося на найбільш виразних, таких як: епітет, метафора та порівняння.

Свої літературні та життєві погляди письменник прагнув передати за допомогою різних художніх прийомів. Стилiстичні засоби, використані у романі «Великий Гетсбі» дозволяють яскраво уявити образи головних героїв твору. Стилiстичні особливості оповідання чинних персонажів роману

дозволяють судити про властиві цим людям якості характеру, про сміливість, завзятість, а також про імпульсивність та високу емоційність.

Кожен із героїв аналізованого роману глибоко та всебічно змальований автором: нам відомо все про їхній соціальний статус, моральні цінності, манеру одягатися, говорити, радіти, засмучуватися тощо [Горішина 2016, с. 27]. Всі вони живі, пластичні, одухотворені по-своєму, фотогенічні та кінематографічні особистості – недарма режисерів різних поколінь, як магнітом, притягує магія роману, особливо яскравий, складний, далеко ще не однозначний образ головного героя.

Образи Фіцджеральда створюють можливість передати читачеві особливе бачення світу, яке укладено у тексті та властиве автору чи його персонажу і характеризує їх.

При створенні художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральд використовує різні види стилістичних фігур, будь то лексичні або синтаксичні [Горішина 2016, с. 28]. Основними стилістичними прийомами, що використовуються при створенні образів головних героїв у романі «Великий Гетсбі» є епітети, метафори та порівняння.

Одним із найважливіших засобів створення візуального образу персонажа є метафора, яка є найважливішою рисою художнього тексту та фундаментальною фігурою мови.

Вживання слова в переносному значенні, словосполучення, яке характеризує та заміщає це явище шляхом перенесення на нього ознак, властивих іншому явищу, з тієї чи іншої подібності зближуваних його явищ [Горішина 2016, с. 28]. Метафора у сучасній лінгвістиці розглядається як конструктивний компонент художнього тексту.

У формуванні візуального образу персонажа використовуються інші стилістичні прийоми, особливо це стосується метонімії та порівняння, які зараховуються до лінгвістичних засобів досягнення образності поряд із метафорою.

Лінгвістичний механізм створення візуального образу різний у несхожих стилістичних прийомах. На прикладі вживання тексту метафори та метонімії, де на відміну від порівняння, відбувається одночасна реалізація двох значень, об'єднаних загальною семою, при цьому експліцитно-виражених значень, де загальна сема виражена також експліцитно, що полегшує процес декодування образу [Дубенко 2005, с. 185]. Метафора є більш сильним засобом створення яскравої візуальної картини, яка багато в чому обумовлюється специфікою її структурної організації.

Таким чином, ми бачимо, що здатність створити метафору та використовувати її в тексті дає автору невичерпні можливості у створенні художніх образів, індивідуального стилю та власного бачення картини світу.

На другому місці за ефективністю створення образів стоїть епітет. За допомогою використання у творі епітетів текст знаходить свої завершені форми та фарби, отримуючи їх в результаті когнітивної, естетично-опосередкованої діяльності автора, епітет необхідний процесу пошуку відображення об'єкта суб'єктом у процесі його моделюючої діяльності [Єфімов 2004, с. 86]. Властивості епітету пов'язані з особливостями самої свідомості, його перетворюючим та інтенційним характером, орієнтованим на об'єкт.

Протягом роману, епітет доволі часто використовується, як мовний засіб. У романі «Великий Гетсбі» епітет сприймається як атрибут, який не просто характеризує об'єкт з будь-якої сторони, а виражає його властивості, крізь концептуально-емоційне та стилістичне бачення автора. Епітет як атрибутивне слово не тільки несе якусь інформацію про об'єкт, його властивості та ставлення до нього промовця, а й є знаком завершення певного етапу відображення навколишнього світу та включення виділеного об'єкту до певної концептуальної та емоційно-оцінної системи людини [Горішина 2016, с. 29]. В епітеті особистість експлікується як суб'єкт творчої діяльності, спрямованої на пізнання об'єкту, його кваліфікацію (когнітивна функція епітету) та оцінку з точки зору естетичних принципів (естетична

функція епітету), а також діяльності, спрямованої на вираження отриманих спостережень мовними засобами та їх передачу адресату (комунікативна функція епітету).

При використанні порівняння у творі виникає зоровий образ двох експліцитно-виражених значень персонажу, якого характеризують. Тут слід зауважити, що порівняння є менш сильним засобом створення чіткої візуальної картини, ніж метафора. З іншого боку, порівняння характеризується наявністю так званих, шкал подібності, що забезпечує можливість посилення чи ослаблення ознаки порівняння шляхом заміни порівняльних слів [Жанрово-стильова своєрідність роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»]. Характерна риса порівняння полягає в тому, що вона може чітко підкреслювати окремі аспекти, якості, ознаки об'єкту, що характеризується.

Слід зазначити, що кожен зі стилістичних прийомів має свою специфіку, яка передається створюваному зоровому образу і значною мірою визначає його виразність та емоційне навантаження.

Саме зовнішній образ персонажу художнього твору і є комплексним. Опис зовнішності персонажу формує у читача якийсь зоровий образ, при цьому особливий інтерес представляє вивчення двох аспектів: засобів створення цього образу, що використовуються автором, та механізм їх застосування у художньому творі.

Таким чином, роман видатного письменника Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі» є класичним твором з образами героїв, які запам'ятовуються за допомогою стилістичних засобів: епітетів, метафор та порівняння.

2.2 Функція епітета в описі зовнішності та характеру головних героїв

Важливим об'єктом досліджень лінгвостилістики є епітет, один із найдавніших і найефективніших стилістичних прийомів. Епітет привносить індивідуальну оцінку автором описуваного предмету, його ставлення до нього, емоції, які відчуває автор у зв'язку з ним [Верба 2014, с. 188]. Вживаючи той чи інший епітет, автор вибирає з багатьох ознак, властивих предмету чи явищу той, що представляється йому найбільш суттєвим, висуває його на перший план, привертаючи до нього увагу читача та відображаючи у самому виборі тієї чи іншої ознаки своє суб'єктивне ставлення до предмета [Дудченко 2014, с. 266]. Епітети є свідченням значних можливостей мови у поєднанні слів та одним із проявів багатства лексичного мовного фонду.

Епітет заснований на взаємодії предметно-логічного та контекстуального значення у визначенні, може бути виражений у вигляді слова, фрази або речення. Ця дефініція демонструє індивідуальне емоційно-забарвлене ставлення автора до описуваного ним предмету.

Епітет став одним з найулюбленіших і найпоширеніших прийомів художнього мовлення. Це пов'язано з тим, що він надає безліч можливостей надати твору емоційність, образність, авторське забарвлення та додатковий зміст.

Епітет є основним серед усіх видів поетичної образності. Письменник може вживати символи, гіперболи і не вживати їх. Він може користуватися словами – тропами чи уникати їх. Але яка б не була його поетична думка, без епітетів він ніколи не обійдеться [Іващенко 2012, с. 105]. Без епітетів не можна збудувати художнього образу. Епітети позначають властивості зображуваного життя. Не можна зображати явища життя, не вживаючи слів, що визначають та відтіняють особливості зображуваного.

Френсіс Скотт Фіцджеральд широко використовує у своєму творі перевернутий епітет. Він побудований за моделлю *Noun + of + Noun: along white cake of apartment-house, a wafer of a moon, scarcely human orchid of a woman*. Це структурний тип епітету, що побудований на алогічному співвідношенні визначення. Автор дає визначення одному об'єкту, порівнюючи його з іншим. У цьому творі він проводить паралель між жінкою та орхідеєю [Горішина 2016, с. 30]. Звідси випливає, що визначальним у цьому випадку є «жінка», а визначним – «орхідея». Однак, у конструкції “*scarcely human orchid of a woman*” вони «помінялися ролями», і логічне визначення «*woman*» перетворюється на епітет, тоді як істинний епітет “*orchid*” виступає у синтаксичній функції визначного.

Часто у творі Ф. С. Фіцджеральда епітет зустрічається у вигляді опису зовнішності. У романі «Великий Гетсбі» ми бачимо велику різноманітність способів вираження епітету [Горішина 2016, с. 31]. Він виражається прикметником, іменником, дієприкметником, якісним прислівником та описовою абсолютною конструкцією.

Автор демонструє своє ставлення до всіх героїв роману, застосовуючи барвисті епітети у своїй промові, це дає можливість читачеві ясно уявити їх зовнішність, характер. Наприклад, розповідаючи про одного з головних героїв твору, Тома Бьюкенена, Френсіс Скотт застосовує наступні епітети: “*a sturdy straw-haired man, hard mouth, shining arrogant eyes, enormous power, enormous leverage, cruel body, gruff husky tenor*” [Fitzgerald 2011, p. 962]. Це одразу дає можливість читачеві відтворити образ героя, його зовнішній вигляд.

Two shining eyes had established dominance over his face and gave him the appearance of always leaning aggressively forward [Fitzgerald 2015, p. 82]. Використання автором епітету “*shining*” свідчить про значимість очей Тома. Ф. С. Фіцджеральд вживає вираз “*leaning aggressively forward*”, який повністю характеризує Тома як представника вищого суспільства, який завжди досягає своїх цілей, чого б це йому не коштувало.

Важливе значення у творі приділяється опису зовнішності Тома. Однак Френсіс Скотт ніде не згадує про його душевні почуття і переживання. Автор підібрав епітети таким чином, щоби читач побачив у Томі страшну людину, готову знищити все на своєму життєвому шляху.

Малюючи зовнішність головної героїні роману – Дейзі, Ф. С. Фіцджеральд дуже детально описує читачам її обличчя, вдаючись за допомогою до епітетів. *Sad and lovely face, bright eyes and a bright passionate mouth; her sweet exciting laugh, an absurd charming little laugh* [Fitzgerald 2015, p. 45].

Джордан Бейкер, подруга Дейзі, представлена у творі такими епітетами як: *“a slender small-breasted girl with an erect carriage”*.

У романі Ф. С. Фіцджеральд застосовує епітети для опису предметів та настроїв. Це дозволяє встановити зв'язок між описом атмосфери та героїв твору.

It was a rich cream color, bright with nickel, swollen here and there in its monstrous length with triumphant hat-boxes and supper-boxes and tool-boxes, and terraced with a labyrinth of wind-shields that mirrored a dozen suns [Fitzgerald 2015, p. 68].

У цьому фрагменті Нік у найменших подробицях описує витончену машину Гетсбі. Широко використовуються барвисті епітети, що відбивають колір, красу та розмір автомобіля Гетсбі. Поряд з епітетами: *“triumphant”*, *“rich”* та *“monstrous”* для посилення ефекту від опису дорогої машини Гетсбі, Ф. С. Фіцджеральд застосовує гіперболу а *“dozen of suns”* [Фіцджеральд 2016, с. 4]. У цьому випадку, використовуючи епітети, автор зіставляє автомобіль з найголовнішим героєм. Докладний опис автомобіля не може залишитися поза увагою та спонукає читачів задуматися про людей, які приходять до будинку Гетсбі на вечірки.

Френсіс Скотт виразно описує й палац Гетсбі.

With enchanting murmurs Daisy admired this aspect or that of the feudal silhouette against the sky, admired the gardens, the sparkling odor of jonquils and

the frothy odor of hawthorn and plum blossoms and the pale gold odor of kiss-me-at-the-gate [Fitzgerald 2015, p. 78].

Замок був з усіх боків прикрашений різноманітними кольорами. Епітет “*pale*”, що відноситься до запаху романтичної англійської назви жимолості – “*kiss-me-at-the-gate*”, повна протилежність з епітетом “*gold*”, говорить про безповоротність кохання та почуттів Гетсбі та Дейзі.

У романі автор описує кімнату Гетсбі, яка іронічно підкреслена пояснювальним епітетом “*the simplest*” [Фіцджеральд 2016, с. 5]. Іронія полягає в тому, що прикметник сусідній із фразою “*with a toilet set of pure dull gold*” (“*pure*”, “*dull*” – пояснювальні епітети, що виконують дескриптивну функцію).

Велике значення має опис предметів та меблів, які оточують героїв роману. Френсіс Скотт застосовує епітет “*massed*”, оповідаючи про шафи з різноманітністю сорочок Гетсбі. Важливість та значимість одягу та гардеробу в цілому простежується і в наступному прикладі. *Recovering himself in a minute he opened for us two hulking patent cabinets...* [Fitzgerald 2015, p. 57].

Іменник “*cabinet*” пов’язаний із прикметником “*hulking*”. Застосування даного пояснювального епітету, вказує на пріоритетні цінності головного героя. Застосовуючи такі епітети, автор вказує читачеві на те, як ретельно Гетсбі намагається приховати свої недоліки за дорогим та гарним одягом.

Крім того, ми можемо навести як приклад епітети, використані для опису одягу головного героя та матеріалів, з яких він пошитий: “*sheer, thick, fine*” – вони збільшують експресивну та емоційну виразність фрази, а також ці прикметники грають значну роль у створенні образу головного героя. Наступний епітет “*many-colored*” привертає увагу читача та вражає його різноманітністю фарб: “*coral, apple-green, lavender, faint orange, blue*”.

He took out a pile of shirts and began throwing them one by one before us, shirts of sheer linen and thick silk and fine flannel which lost their folds as they fell and covered the table in many-colored disarray. While we admired he brought more and the soft rich heap mounted higher – shirts with stripes and scrolls and

plaids in coral and apple green and lavender and faint orange with monograms of Indian blue [Fitzgerald 2015, p. 54].

Важливо, що всі перераховані вище епітети представляють собою пастельні тони, які розкривають читачеві характер самого Гетсбі, розповідають про його схильність до мрійливості, романтичності, якими наповнене все його життя.

Твір насичений прикладами найефективнішого використання автором одиниць лексичного рівня. Вони сприяють розумінню основних рис характеру, властивих героям роману.

Our white girlhood was passed together there. Our beautiful white... [Fitzgerald 2015, p. 44]. Розповідаючи про юність Дейзі, Ф. С. Фіцджеральд використовує метафоричний епітет “*white*”. Даним прийомом він іронізує та акцентує увагу читача на контрасті між ефемерною невинністю цієї дівчини зі справжнім моральним розкладанням та продажністю, що відбувається навколо.

У своєму романі, описуючи містера Вілсона, автор нерідко використовує епітети з негативним забарвленням: “*ashen*”, “*dark*”, “*pale*”. Такий прийом сприяє невтішному сприйняттю Вілсона, як негативного героя. *A white ashen dust veiled his dark suit and his pale hair as it veiled everything in the vicinity except his wife, who moved close to Tom* [Fitzgerald 2015, p. 82].

Френсіс Скотт вміло дає характеристику персонажів, використовуючи опис їхніх почуттів. Опис розташування та симпатії Ніка до Джордана автор проводить, застосовуючи комплекс епітетів із позитивним емоційним забарвленням: “*clean*”, “*hard*”, “*limited*”.

Suddenly I wasn't thinking of Daisy and Gatsby any more, but of this clean, hard, limited person, who dealt in universal skepticism, and who leaned back jauntily just within the circle of my arm [Fitzgerald 2015, p. 57].

Окрім цього Ф. С. Фіцджеральд широко використовує епітети не тільки при описі почуттів героїв, але й при описі відношення героїв один до одного. “*They're a rotten crowd,*” *I shouted across the lawn* [Fitzgerald 2015, p. 82]. У

цьому прикладі яскравий епітет “rotten” з негативним емоційним забарвленням показує ставлення Ніка до Бьюкененів та їхнього оточення.

За допомогою вживання епітетів Ф. С. Фіцджеральд сприяє сприйняттю образу Гетсбі через опис його мрії. Автор ефектно зіставляє нездійснені мрії головного героя з легким перебігом у басейні. Вся обстановка, описана автором, свідчить, що час ніби зупинився. Рухам води у басейні приписуються епітети “faint”, “barely perceptible”.

There was a faint, barely perceptible movement of the water as the fresh flow from one end urged its way toward the drain at the other, with little ripples that were hardly the shadows of waves, the laden mattress moved irregularly down the pool [Fitzgerald 2015, p. 97].

Усі герої твору сприймають світ по-своєму. Через це контрастне сприйняття навколишнього світу Ф. С. Фіцджеральд прагне максимально повно розкрити образи героїв. Наприклад, Дейзі часто використовує у своїй мові епітет “such beautiful”. Цим автор тонко вказує читачеві на те, що в розумінні Дейзі краса має більш матеріальний підтекст.

У реченні, наповненому неймовірним смутком, автор використовує епітет для опису духовності головного героя.

His count of enchanted objects had diminished by one [Fitzgerald 2015, p. 170]. Описовий епітет «enchanted» дуже точно вписується в контекст усієї історії, що характеризує Гетсбі. Цей епітет вказує на те, наскільки далекий головний герой від жорстокого світу, де він проживає.

У романі «Великий Гетсбі» Ф. С. Фіцджеральд дуже докладно відображає почуття та емоції головного героя, вдаючись до допомоги епітетів. Підтвердимо вищесказане прикладами.

...and I think he revalued everything in his house according to the measure of response it drew from her well-loved eyes [Fitzgerald 2015, p. 59].

Складовий пояснювальний епітет “well-loved”, що доповнює іменник “eyes”, виконує емотивну функцію, оскільки передає почуття Гетсбі до Дейзі.

Також на душевний стан Гетсбі під час зустрічі з коханою нам вказує епітет “*dazed*”, що поєднується з іменником “*way*”.

Sometimes, too, he stared around at his possessions in a dazed way...
[Fitzgerald 2015, p. 46].

Застосування у романі епітетів: “*hilariously*”, “*inconceivable*”, “*absorbed*” також передає читачеві емоційний стан головного героя. Дані епітети виконують характерологічну функцію, оскільки допомагають зрозуміти почуття героя [Cullen 2013, p. 155]. Вони вказують на те, що Гетсбі ніяк не може повірити своєму щастю, бо зустріч із коханою вже не далека мрія, а справжнісінька реальність.

Отже, варто зазначити, що у творі видатного Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» епітет грає надзвичайно важливу роль в описі зовнішності героїв роману. За допомогою використання автором яскравих епітетів у всьому творі, можна відразу зрозуміти його ставлення до всіх героїв роману, уявити їх зовнішність, характер.

2.3 Метафора як засіб розкриття образів у романі

Ретельно підібрані стилістичні прийоми сприяють значною мірою повному та доступному розкриттю внутрішнього світу героїв та ідейно-моральній основі всього твору [Hansman 2010, p. 42]. Важливим лінгво-поетично значущим стилістичним засобом реалізації образів у досліджуваному романі стає метафора.

Метафора – троп або механізм мови, який полягає у вживанні слова та позначає деякий клас предметів і явищ для характеристики чи найменування об’єкту, що входить до іншого класу, або найменування іншого класу об’єктів, аналогічного даному в будь-якому відношенні.

Метафора є одним із найпоширеніших лексичних виразних засобів. Це слово або вираз, що вживається в переносному значенні на основі подібності двох предметів або явищ за будь-якою ознакою [Hansman 2010, p. 44]. На відміну від порівняння, в якому наводиться і те, що порівнюється, і те, з чим порівнюється, метафора містить лише друге, що створює компактність та образність вживання слова.

Нижче розглянемо класифікації метафор із прикладами з твору «Великий Гетсбі».

1. Проста метафора виражена одним образом, але не обов'язково одним словом “*generation of neckties*” [Fitzgerald 2015, p. 43].

“*Generation of neckties*” – вираз у визначенні, який репрезентує собою *of-phrase*, ототожнення двох понять: покоління та безлічі. Ознака у такому визначенні менш зливається з визначальним словом. Також у цьому випадку має місце гіпотетична множина, тобто тут семантика підкреслює зміну примхливої моди та настроїв господаря гардеробу. У цьому відбивається іронічне ставлення автора до свого героя, оскільки цим реченням з метафорою він не стільки описує гардероб Гетсбі, скільки надає герою характеристику.

2. Розгорнута чи розширена метафора складається з кількох метафорично вжитих слів, що створюють єдиний образ, тобто з ряду взаємопов'язаних та доповнюючих один одного простих метафор, які підсилюють оригінальність образу шляхом повторного з'єднання тих самих двох частин і паралельного їхнього функціонування.

The groups change more swiftly, swell with new arrivals, dissolve and form in the same breath: already there are wanderers, confident girls who weave here and there among the stouter and more stable, become for a sharp joyous moment the centre of a group, and then, excited with triumph, glide on through the sea-change of faces and voices and colour under the constantly changing light [Fitzgerald 2015, p. 58].

У цьому прикладі всі метафори мовні, тобто автором стверджується індивідуальне і в цьому відображається іронічне ставлення до подій, що відбуваються. Але метафора цього речення вже не проста, а розгорнута, тому що автор з метою повного розкриття образу свого героя через опис його прийомів актуалізує не одну ознаку, а кілька. Перша метафора “swell” конкретизується наступними дієсловами “*dissolve, form, weave here and there, glide on through the sea-change*”. Розглянемо докладніше таку метафору: “*the sea-change of faces and voices and colour*” [Fitzgerald 2015, p. 58]. Першим компонентом тут є слово, маючи на увазі під собою цілий клас, а не висловлюючи собою самостійно функціонуючу одиницю, оскільки у метафорі “*sea-change*”, море не позначає просто водяний простір. Така метафорична структура має назву гіпотетичної множини. У цій метафорі простежується іронічна оцінка автором товариства, яке зібралось в будинку у Гетсбі.

3. Традиційними метафорами називають метафори, загальноприйняті у період або в певному літературному напрямі. Так, англійські письменники, описуючи зовнішній вигляд персонажів, широко використовували такі традиційні прийоми як постійний метафоричний епітет. Наприклад, *pearly teeth, coral lips, ivory neck, hair of golden wire*.

Обов’язковими ознаками метафоричного епітету є обов’язкова двоплановість, виділення подібностей та відмінностей, семантична неузгодженість, порушення відміченості. Зустрічаються також анімістичні метафоричні епітети, які полягають у присвоєнні властивостей живої істоти неживому предмету (*an angry sky, the howling storm*) або антропоморфний метафоричний епітет, який переносить людські ознаки на предмети чи тварин (*laughing valleys, surly sullen bells*).

Наступний вид метафори – це композиційна або сюжетна метафора, яка може поширюватися на весь роман. Композиційна метафора – метафора, що реалізується на рівні тексту.

Особливою рисою творчості Ф. С. Фіцджеральда є його «подвійне бачення», а також використання контрастів під час створення своїх творів. Раніше ми розглянули, як автор відбиває емоційний стан Гетсбі до зустрічі з Дейзі, тепер зупинимося на другій частині опису цього вечора – після розмови із нею.

He literally glowed: without a word or a desture of exultation a new well-being radiated from him and filled the little room, «and» when he realized what I was talking about, that there were twinkle-bells of sunshine in the room, he smiled like a weather man, like an estatic patron of recurrent light [Fitzgerald 2015, p. 67].

До зустрічі з Дейзі Гетсбі відчував хвилювання, страх, паніку та інші негативні емоції, але після цієї зустрічі повністю переважає позитивна оцінка події. Мовна метафора “*glowed*” розкриває своє повне значення за допомогою наступної метафори “*a new well-being radiated, filled*”. Вони яскравіше зображають емоції та настрої Гетсбі. За допомогою розгорнутої метафори автор висловлює свою симпатію до героя одночасно з подивом після представлення свого героя у новому світлі.

Друге речення продовжує тему першого та передає світлі, радісні почуття героя. Дане речення відрізняється за своєю структурою, оскільки в цьому випадку порівняння “*like a weather man*” перетворюється на метафору “*an estatic patron of recurrent light*”.

Також автор роману використовує метафору для створення образів героїв через опис їхнього житла.

My own house was an eyesore, but it was a small eyesore [Fitzgerald 2015, p. 15].

Це фрагмент з мови Ніка Каррауея, де він порівнює розміри свого будинку та палацу Гетсбі. Щоб сильніше наголосити на контрасті, Ф. С. Фіцджеральд вставляє у свій твір метафору “*an eyesore, even a small eyesore*”. Аналізована порівняльна метафора створює у свідомості читача чітку картину двох сусідніх будівель: масштабний та красивий особняк, який

нагадує королівський палац і маленький непомітний будиночок, який більше нагадує курінь.

У першій половині роману автор надає великого значення опису вечірок у будинку Гетсбі:

At high tide in the afternoon I watched his guests diving from the tower of his raft, or taking the sun on the hot sand of his beach while his two motorboats slit the waters of the Sound, drawing aquaplanes over cataracts of foam [Fitzgerald 2015, p. 45].

Автор яскраво зображує знамениті вечірки в будинку Гетсбі, наповнюючи цей опис метафорами, що розкривають повною мірою образи героїв. Цей стилістичний прийом допомагає Ф. С. Фіцджеральду розкрити характер головного героя та продемонструвати своє ставлення до нього, використовуючи метафори, доповнені іронією:

He's a regular tough underneath it all [Fitzgerald 2015, p. 58].

Фіцджеральд використовує іронічну метафору не тільки в описі гостей, а й в описі самого Гетсбі.

Проаналізувавши приклади, можна дійти невтішного висновку, що протягом роману авторське ставлення до головного героя змінюється, не втрачаючи іронічної оцінки подій. Ф. С. Фіцджеральд дотримується принципу «подвійного бачення» протягом усього роману, тому й своє ставлення до героя виявляє подвійно:

It was strange to reach the marble steps and find no stir of bright dresses in and out of the door, and hear no sound but bird voices in the trees [Fitzgerald 2015, p. 43].

Так, описуючи голос Дейзі, Гетсбі каже: “*Her voice is full of money*”, не надаючи цій фразі жодного негативного відтінку. У цьому випадку, використовуючи у своєму романі метафору, автор намагається передати значення матеріальних цінностей у ієрархії цінностей головних героїв. Більше того, дана метафора бере участь і у відображенні образу Дейзі, яка звикла жити серед розкоші та багатства. Ця метафора ідеально підходить для

опису її способу життя та її сприйняття світу крізь призму матеріальних цінностей.

Роман «Великий Гетсбі» наповнений великою кількістю стертих метафор, які з одного боку роблять твір колоритнішим, а з іншого боку, роблять це оповідання об'єктивним. Метафори додають тексту твору особливу виразність. Для кращого розуміння значення метафори у тексті, звернімося до прикладу:

The one on my right was a colossal affair by any standard-it was a factual imitation of some Hotel de Ville in Normandy, with a tower on one side, spanking new under a thin beard of raw ivy, and a marble swimming pool, and more than 40 acres of lawn and garden [Fitzgerald 2015, p. 64].

Опис вілли Гетсбі демонструє авторське ставлення та допомагає сформувати у читача особисте бачення цього персонажа. Метафора (*it was a colossal affair*) набуває відтінку іронії. Будинок зображується у романі як «великий», «величезний», навіть надто великий і в цьому простежується глузування автора.

При описі вечірки в будинку Гетсбі, куди відвідувачі приходять без запрошення, навіть не знаючи господаря в обличчя, автор також використовує дієслівну метафору “*two motorboats slit the waters*”, що забезпечує майже повне ототожнення понять: «розрізання» та «швидкий рух».

...while his two motorboats slit the waters of the sound, drawing aquaplanes over cataracts of foam... [Fitzgerald 2015, p. 44].

Дана метафора обмежена одним образом і є стертою метафорою, оскільки відбулося лише зрушення сполучуваності ознак слова від конкретного до абстрактнішого. У словосполученні “*cataracts of foam*” метафоризація виникла в іменнику “*cataracts*” і виконує більше номінативну, ніж експресивну функцію, тобто метафора також є стертою.

Розглянемо ще один ілюстративний приклад:

On buffet tables, garnished with glistening hors-d'oeuvre, spiced baked hams crowded against salads of harlequin design and pastry pigs and turkeys bewitched to a dark gold [Fitzgerald 2015, p. 76].

У цьому прикладі гіпербола “*hams crowded against salads of harlequin design*” як вид метафори схожа за формою та функцією з попередньою. Передусім, вона теж виражена дієслівним присудком. Враховуючи те, що найбільш повно метафора відображає себе саме в позиції предикату, можна говорити про повне ототожнення понять «товпитися» та «велика кількість», що призводить до створення єдиного образу, і метафора характеризується як проста та стерта чи мовна, оскільки вона виникла від присвоєння об'єктами чужих ознак. В даному випадку метафора дає чітке уявлення про відношення автора до вечірок Гетсбі.

Насмішка та іронія Фіцджеральда підкреслюються другою метафорою в аналізованому реченні: “*pigs and turkeys bewitched to a dark gold*”.

Автор не схвалює не тільки самі вечірки, а й поведінку господаря, він висловлює іронію не лише стосовно гостей, а й самого Гетсбі.

Зупинимось ще на одному прикладі:

The lights grow brighter as the earth lurches away from the sun, and now the orchestra is playing yellow cocktail music, and the opera of voices pitches a key lighter [Fitzgerald 2015, p. 67].

Метафора “*the earth lurches away from the sun*” використовується для більш емоційної, образної інтерпретації описуваного явища. Так автор намагається створити у свідомості читачів атмосферу вечірки, несвідомих веселощів, пропалювання життя та байдужості до особистості власника будинку. У даному прикладі аналізована метафора має скоріше романтичну, ніж іронічну конотацію.

Таким чином, Фіцджеральд барвисто, але доступно описує знаменитий вечір у будинку Гетсбі. Опис наповнений метафорами, що грають важливу роль у створенні образів головних та другорядних героїв твору.

Як уже було зазначено, оригінальні метафори належать мові як засобу комунікації. Такі метафори можна назвати поетичними, оскільки вони відрізняються індивідуальним характером. У цьому романі вони створюють яскраві індивідуалізовані образи та додають емоційності тексту. У Ф. С. Фіцджеральда особливий талант, який полягає в образному сприйнятті світу. Розглянемо приклади:

...a figure had emerged from the shadow of my neighbor's mansion and was standing with his hands in his pockets regarding the silver pepper of the stars [Fitzgerald 2015, p. 55].

У даному текстовому фрагменті метафора виражена визначенням “*silver pepper*”, яка відноситься до іменника «stars», що входить до складу фрази. Метафора є простою, оскільки актуалізує лише одну ознаку зоряного неба – «множина», «дрібні розміри».

Зауважимо, що ця метафора, на відміну від наведених вище прикладів, є оригінальною, тому що відображає індивідуальне бачення картини зоряного піднебіння і виконує не номінативну, а експресивну функцію. У цій частині автор описує настрій головного героя, його переживання, мрії про кохання. Опис природи має на увазі під собою емоційний стан головного героя твору.

Далі розповідь Фіцджеральда не втрачає романтичного настрою завдяки використанню метафор для опису сцени поцілунку Гетсбі та Дейзі, на якого герой чекав так довго.

...wed his unutterable visions to her perishable breath [Fitzgerald 2015, p. 78].

Аналізована метафора проглядається лише у контексті роману, отже, це оригінальна, індивідуально-авторська метафора. Як впливає з наведених прикладів, текст початку роману характеризується авторським використанням стертих метафор, для опису гостей, які безтурботно веселяться в будинку. Завдяки цим метафорам автор демонструє своє ставлення до танців на віллі Гетсбі. Потім це ставлення змінюється: стерті

метафори стають оригінальними, які допомагають читачеві відчутти авторське почуття симпатії до головного героя. Це нове ставлення пробуджує у читача почуття співпереживання людині, яка повністю розчарувалася у житті та втратила усі свої романтичні мрії в результаті зіткнення з реальністю.

Таким чином, використання двох семантичних типів метафори в романі повною мірою допомагають автору створити яскраві образи, що запам'ятовуються і занурити читача в атмосферу подій, що відбуваються.

Наведені вище приклади метафори у художньому творі доводять нам частоту використання цього явища, як лексичного виразного засобу, і у вигляді стилістичного прийому.

Це дає нам підставу стверджувати, що цей стилістичний прийом використовується для передачі читачеві емоційного стану своїх героїв та подій, що відбуваються.

2.4 Порівняння як засіб репрезентації художніх образів

Порівняння, як і інші стилістичні прийоми, використовуються в тексті з метою посилення його образотворчості та образності, створення яскравіших, виразних образів та виділення, підкреслення будь-яких суттєвих ознак зображуваних предметів або явищ, а також для вираження авторських оцінок та емоцій.

Вже на початку книги ми бачимо фрагмент, в якому один з головних героїв і оповідач, Нік Карравей, розповідає про своє життя та про роль Гетсбі у ній [Іващенко 2012, с. 149]. Автор висловлює свою оцінку головного героя через порівняння: *“those intricate machines that register earthquakes ten thousand miles away”*.

If personality is an unbroken series of successful gestures, then there was something gorgeous about him, some heightened sensitivity to the promises of life,

as if he were related to one of those intricate machines that register earthquakes ten thousand miles away [Fitzgerald 2015, p. 69].

Ф. С. Фіцджеральд відразу дає зрозуміти читачеві, що Гетсбі є головним героєм твору, що саме довкола цього персонажа будуть відбуватися всі події та паралельне розкриття образів інших героїв. Незважаючи на те, що на початку роману Нік сприймає Гетсбі як звичайного багатія, який безглуздо пропалоє свої вечори, надалі його позиція стає прямо протилежною.

Вже в першому розділі роману можна побачити контраст між Іст-Еггом та Уест-Еггом. Іст-Егг зображений у романі як сучасне місце Лонг-Айленда, а Вест-Егг менш відоме з більш простими жителями.

Instead of being the warm centre of the world, the Middle West now seemed like the ragged edge of the universe – so I decided to go East and learn the bond business [Fitzgerald 2015, p. 5].

У вищезгаданому прикладі є порівняння, в якому слово «ragged» означає «старий» та «потертий». Зазвичай подібні прикметники використовуються для опису одягу, але Фіцджеральд, маючи на увазі ці значення створює образи жителів Уест-Егга.

Автор наводить у своєму романі дуже яскраве порівняння “foul dust” з суспільством, що живе тільки плітками і нічого не знає про Гетсбі.

Gatsby turned out all right at the end; it is what preyed on Gatsby, what foul dust floated in the wake of his dreams that temporarily closed out my interest in the abortive sorrows and short-winded elations of men [Fitzgerald 2015, p. 86].

Пізніше думка Ніка про Гетсбі змінюється, він бачить сутність гостей, що відвідують вечірки головного героя, і порівнює їх з отруйним пилом.

Ф. С. Фіцджеральд використовує порівняння для опису подій, що відбуваються.

Then there was a boom as Tom Buchanan shut the rear windows and the caught wind died out about the room, and the curtains and the rugs and the two young women ballooned slowly to the floor [Fitzgerald 2015, p. 66].

У цьому епізоді Нік знаходиться в кімнаті у своєї кухні і описує те, що відбувається, порівнюючи милих дам у пишних сукнях з повітряними кулями, які безтурботно парують просторами безкрайнього неба, не помічаючи нікого під собою.

Також автор роману «Великий Гетсбі» описує Дейзі і особливо приділяє увагу її незвичайному голосу, порівнюючи його з рідкісною музикою, яку потім вже не почуєш.

It was the kind of voice that the ear follows up and down, as if each speech is an arrangement of notes that will never be played again [Fitzgerald 2015, p. 82].

Спочатку підібране автором порівняння говорить про те, що Дейзі не можна не послухати, тому що вона дуже мила і безневинна, але до кінця твору стає ясно, що причина криється в іншому. Не можна не помітити особливе авторське ставлення до чарівного та загадкового голосу Дейзі, яке паралельне позиції головного героя Ніка Карравея і динамічне протягом усього роману.

Яскраві порівняння автор використовує при описі характеру головних героїв.

She smiled slowly and, walking through her husband as if he were a ghost, shook hands with Tom, looking him flush in the eye [Fitzgerald 2015, p. 45].

Порівнюючи чоловіка місіс Вілсон із примарою, автор чітко зображує його віддаленість від того, що відбувається навколо, його повну непоінформованість про відносини між його дружиною і Томом, його бідність і сірі тони, в які автор часто його одягає, тим самим роблячи його присутність вкрай примарною. Також тут можна помітити байдужість і прохолодність місіс Вілсон до свого чоловіка.

Більш того у своєму романі Ф. С. Фіцджеральд використовує порівняння для створення гумористичного ефекту.

On week-ends his Rolls-Royce became an omnibus, bearing parties to and from the city between nine in the morning and long past midnight, while his station

wagon scampered like a brisk yellow bug to meet all trains [Fitzgerald 2015, p. 86].

У цьому прикладі автор описує, як Гетсбі розвозить своїх гостей. Створення комічного образу робить гумористичний ефект, який з'являється при порівнянні розкішного дорогого автомобіля головного героя з рейсовим автобусом, а багатомісний «форд» – із жовтим жуком. Автор прагне показати почуття оповідача до того, що відбувається, його легке глузування.

Марнослів'я та байдужість гостей в оточенні Гетсбі можна простежити через порівняння всіх цих людей із метеликами. Гості також, як і метелики злітаються на світ, ні про що не замислюючись, без жодної мети.

In his blue gardens men and girls came and went like moths among the whisperings and the champagne and the stars [Fitzgerald 2015, p. 35].

У наступному прикладі автор роману продовжує описувати суспільство світських вечорів у будинку головного героя. Не дивлячись на те, що атмосфера веселощів пронизана чутками про кримінальне минуле господаря цього місця, відвідувачі вечірок також продовжують веселитися та поширювати чутки, ні про що не замислюючись.

У творі «Великий Гетсбі» автор порівнює байдужість, яка панує в душах гостей із пропускним квитком на вечірку до Гетсбі.

Sometimes they came and went without having met Gatsby at all, came for the party with a simplicity of heart that was its own ticket of admission [Fitzgerald 2015, p. 56].

Таке порівняння створює гумористичний ефект та ще раз змушує задуматися про приховану самотність Гетсбі.

Now, in the reaction, he was running down like an overwound clock [Fitzgerald 2015, p. 43].

Наступне порівняння, яке використовується автором – порівняння Гетсбі з годинником, у якому перекутили завод. У цьому епізоді Дейзі та Нік прямують до будинку Гетсбі для оцінки його будинку в безлюдний час. Для Гетсбі основною метою є вразити свою кохану та розбудити в ній старі

почуття. Хвилювання головного героя та загальна напружена атмосфера виражена його порівнянням із заведеним годинником.

Ф. С. Фіцджеральд багато уваги приділяє опису голосу Дейзі, використовуючи у своєму романі порівняння. Ймовірно, автор прагне показати подібним порівнянням безповоротність втрачених почуттів юного кохання героїні, причиною якого стає його матеріальне становище та розлука, Гетсбі порівнює Дейзі з «королівною» та «золотою дівочою». Автор намагається поєднати гіркоту втрати з іронічним підтекстом.

Her voice is full of money, he said suddenly. That was it. I'd never understood before. It was full of money that was the inexhaustible charm that rose and fell in it, the jingle of it, the cymbals' song of it...high in a white palace the king's daughter, the golden girl... [Fitzgerald 2015, p. 37].

У цьому епізоді з численними діалогами описується зустріч Ніка, Гетсбі та Джордана у будинку Б'юкененів. Гетсбі хоче зізнатися Дейзі в почуттях, але не може цього зробити в будинку її чоловіка. Після чого він приходить до думки, що голос Дейзі немов дзвін монет.

Ще одне пам'ятне порівняння даного роману присутнє в епізоді, коли Нік бачить свого друга Гетсбі застреленим.

There was a faint, barely perceptible movement of the water as the fresh flow from one end urged its way toward the drain at the other, with little ripples that were hardly the shadows of waves, the laden mattress moved irregularly down the pool [Fitzgerald 2015, p. 98].

У цьому сумному епізоді автор чудово порівнює нездійснені мрії Гетсбі з легкою течією в басейні.

Дуже цікаве порівняння Ф. С. Фіцджеральд використовує для опису товариства з матеріальними цінностями.

One of the men was talking with curious intensity to a young actress, and his wife, after attempting to laugh at the situation in a dignified and indifferent way, broke down entirely and resorted to flank attacks – at intervals she appeared

suddenly at his side like an angry diamond, and hissed: “You promised!” into his ear [Fitzgerald 2015, p. 65].

Прикметник «злий» зазвичай використовується при характеристиці людини, але саме за допомогою цього порівняння автору вдається показати владу і зарозумілість людей, що живуть у світі розкоші та багатства.

Отже, порівняння виконують образотворчу функцію, ознакою порівняння виступає форма предмета, колір, звук. Порівняння героїв твору з предметами та явищами дійсності, є дуже яскравим засобом їхньої оцінки. Воно характеризує людину наочно і експресивно.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснено дослідження особливостей стилістичних засобів створення художніх образів у романі Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі». Результати дослідження дозволили дійти таких висновків.

Художній текст – це продукт творчої діяльності автора, що надає йому широкі можливості для вільного зображення подій твору за допомогою часу різних стилістичних прийомів. Стилiстичні прийоми, будучи одним з ефективних мовних засобів формування образу героя, мають здатність до створення ємної характеристики шляхом широкої семантичної варіативності. Стилiстичні прийоми відіграють важливу роль як у створенні художнього образу героїв, так і у більш повному розкритті образу автора в художньому тексті, своєрідності його картини світу. Стилiстичні прийоми – це невід’ємна частина творів художньої літератури. Засоби мовної виразності поділяються на фонетичні, лексичні, фразеологічні, синтаксичні. Основними видами стилістичних прийомів є алітерація, асонанс, індивідуально-авторські неологізми, метафора, метонімія, синекдоха, оксюморон, порівняння тощо.

З’ясувавши роль стилістичних прийомів у реалізації авторського задуму, ми прийшли до висновку, що стилістичні засоби знаходять широке застосування у творах англійської літератури та є одними з головних складових художнього стилю. Усі стилістичні засоби спрямовані на посилення виразності образів, зображуваних предметів чи явищ, виділення їх найбільш суттєвих ознак.

Стилiстичні прийоми є важливим засобом створення візуального образу персонажа твору. Вони здатні передавати позитивні і негативні емоції, містити оцінку, а також можуть бути використані для передачі авторського відношення до зображуваних подій.

Схарактеризувавши основні стилістичні прийоми, які уживаються при створенні образів в романі «Великий Гетсбі», варто підкреслити, що Френсіс

Скотт Фіцджеральд – один із найвидатніших американських письменників. Творча спадщина Ф. С. Фіцджеральда дуже різноманітна. Його перу належать чотири завершених і один незавершений роман, п'єса, близько ста шістдесяті оповідань і чимало нарисів, есе та статей. Роман Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі» відбив настрої «століття джазу» – епохи злиднів і багатства.

У проаналізованому романі Френсіса Скотта Фіцджеральда найбільш частотними є епітети, метафори та порівняння, за допомогою яких автор створює яскраві та незабутні образи. Ф. С. Фіцджеральд, використовуючи різноманітні стилістичні прийоми, описує зовнішність своїх персонажів, їх характер, манери та поведінку й повною мірою розкриває образи своїх літературних героїв.

Перспективним є дослідження стилістики створення художніх образів у інших творах Френсіса Скотта Фіцджеральда.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посіб. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : навч. посіб. Київ : Академія, 2009. 376 с.
3. Божевільне кохання Френсіса Скотта Фіцджеральда.
URL: <https://neuronews.com.ua/ua/archive/2018/3%2896%29/pages5662/bozhevilnekoahannya-frensis-skotta-ficdzheralda#gsc.tab=0> (дата звернення: 16.09.2022).
4. Бондаренко А. І. Художній текст в інтерпретаційному вимірі (лінгвостилістичний аспект) : посібник. Ніжин : Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2013. 226 с.
5. Васильєва Е. К., Пернатъев Ю. С. 100 знаменитих писателів : монографія. Харків : Фолио, 2014. 510 с.
6. Верба Г. В., Верба Л. Г. Граматика сучасної англійської мови : навч. посіб. Київ : ТОВ «ВП Логос», 2014. 341 с.
7. Горішина Л. Портрет у романах Ф. С. Фіцджеральда «Ніч ніжна», «Великий Гетсбі». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Літературознавство*. 2016. Вип. 4 (76). С. 25 – 35.
8. Горовенко М. А. Функционирование колоративной лексики в романе Ф. С. Фицджеральда «Великий Гэтсби». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Літературознавство*. 2013. Вип. 4. С. 36 – 41.
9. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2005. 223 с.

10. Дудок Р. І. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 358 с.
11. Дудченко М. М. Highlights of English and American Literature : навч. посібник для студ. ВНЗ. Суми : Університетська книга, 2014. 445 с.
12. Епітетні засоби створення кольорової палітри художнього тексту. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1708/1/31.pdf> (дата звернення: 16.09.2022).
13. Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз : навч.-метод. посіб. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 388 с.
14. Жанрово-стильова своєрідність роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». URL: http://www.vestnikphilology.mgu.od.ua/archive/v47/part_2/41.pdf (дата звернення: 16.09.2022).
15. Иващенко В. Л. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології) : монографія. Київ : Академія, 2012. 328 с.
16. Иващенко В. П., Башков Е. А., Швачич Г. Г., Ткач М. А. Современные коммуникационные технологии в модульных многопроцессорных системах : монографія. Днепропетровск : ІМА-пресс, 2012. 333 с.
17. Ільченко О. М. Етикет англomовного наукового дискурсу : монографія. Київ : ІВЦ «Політехніка», 2002. 288 с.
18. Кобякова І. К. Креативне конструювання вторинних утворень в англomовному дискурсі : монографія. Вінниця : Нова книга, 2007. 128 с.
19. Коломієць І. І. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії : словник-довідник філолога. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
20. Концепт «Американська мрія» у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/17/part_2/38.pdf (дата звернення: 16.09.2022).
21. Корунець І. В. Порівняльна типологія української та англійської мов : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2004. 464 с.

22. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академія, 2003. 464 с.
23. Кузьменко В. І. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. Київ : Академія, 2012. 432 с.
24. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту : підручник для вузів. Вінниця : Нова книга, 2004. 272 с.
25. Лотоцька К. Стилїстика англїйської мови : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 543 с.
26. Луцій С. Романїстика української діаспори 1940 – 1980-х років у контексті розвитку європейського та американського роману. *Слово і час*. 2017. № 4. С. 54 – 66.
27. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2003. 462 с.
28. Науменко А. М. Фїлологічний аналіз тексту (основи лїнгвопоетики) : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2005. 416 с.
29. Основи теорїї примарної метафори. URL: http://eprints.cdu.edu.ua/3112/1/cgiirbis_64%20%2832%29.pdf (дата звернення: 16.09.2022).
30. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лїнгвістів : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2012. 168 с.
31. Полюжин М. М. Курс лекцій з лїнгоїсторїографїї : навч. посіб. для студентів фїлологічних спеціальностей. Вінниця : Фолїант, 2004. 272 с.
32. Полюжин М. М. Функціональний і когнітивний аспект англїйського словотворення : монографія. Ужгород : Закарпаття, 1999. 240 с.
33. Прийоми стилїстики художнього простору сучасної англїйської мови, складності та особливості перекладу. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/145611339.pdf> (дата звернення: 28.05.2022).
34. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации : монография. Киев : ЦУЛ, «Фитосоциоцентр», 2002. 336 с.

35. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія : навч. посіб. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
36. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : підруч. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
37. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище : методологія, архітектоніка, варіативність (на матеріалах сучасної газетної публіцистики) : монографія. Київ : Академія, 2002. 392 с.
38. Сіняговська І. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мови : курс лекцій для студ. спец. 035 «Філологія», ступінь бакалавр. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. 60 с.
39. Стилiстичні прийоми психологічного зображення персонажів у романі Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі». URL : <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Filol/article/view/11635> (дата звернення: 28.05.2022).
40. Стилiстичні прийоми як основні елементи збагачення англійської мови. URL : <http://philology.visnyk.zu.edu.ua/article/view/236920> (дата звернення: 28.05.2022).
41. Тропеїчні засоби реалізації прагматичної скерованості художнього тексту. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/2527/1/181-185.pdf> (дата звернення: 16.09.2022).
42. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі : монографія. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. 344 с.
43. Художня інтерпретація роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» у сучасних екранізаціях. URL: https://www.researchgate.net/publication/345734922_Hudozna_interpretacia_romanu_F_S_Ficdzeralda_Velikij_Getsbi_u_s_ucasnih_ekranizaciah_komparativnij_aspekt (дата звернення: 16.09.2022).
44. Яхонтова Т. В. Основи англomовного наукового письма : навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців. Львів : ПАІС, 2003. 220 с.
45. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 312 с.

46. Bingham C. *The White Marriage*. London : Bantam Books, 2017. 480 p.
47. Bragg J., Drayton M. *The American Dream*. London : Longman, 2014. 64 p.
48. Cullen J. *The American Dream : a short history of an idea that shaped a nation*. Oxford : Oxford University Press, 2013. 344 p.
49. Edgar A. P. *Complete tales and poems*. UK: Castle Books, 2014. 842 p.
50. Fauconnier G. *The Way We Think : Conceptual blending and the mind's hidden complexities*. New York : New York Basic Books, 2012. 440 p.
51. Fox K. *Watching the English. The Hidden Rules of English Behaviour : tutorial*. London : Hodder and Stoughton, 2014. 432 p.
52. Hansman C. R. *Metaphor and Art*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 79 p.
53. Kövecses Z. *Metaphor : A practical introduction*. Oxford : Oxford University Press, 2012. 375 p.
54. Lacey R. F. *Scott Fitzgerald's The Great Gatsby : Variations on Forms and Themes*. Tizi-Ouzou : Mouloud Mammeri University of Tizi-Ouzou, 2018. 285 p.
55. Lawrence R. *Striking the Root: Essays on Liberty*. New York : Vintage Books, 2013. 110 p.
56. Martín Bullón M. *A Comparative Approach to Eliot's The Waste Land and Fitzgerald's The Great Gatsby*. Salamanca : Universidad de Salamanca., 2015. 17 p.
57. Miller I. E. *Fitzgerald. His art and his technique*. New York : New York Review of Books, 2013. 50 p.
58. Norgaard N., Busse B., Montoro R. *Key Terms in Stylistics*. London : Bloomsbury, 2015. 269 p.
59. Paivio A. U., Sadoski M. *Imagery and text : a dual coding theory of reading and writing*. New York : Taylor and Francis group, 2013. 165 p.

60. Reichl S. Cognitive principles, critical practice : Reading literature at university. Vienne : Vandenhoeck & Ruprecht, 2014. 348 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

61. Фіцджеральд Ф. С. Великий Гетсбі : роман. Харків : Фоліо, 2016. 256 с.

62. Fitzgerald F. S. Collected Works. Hertfordshire : Wordsworth Editions Limited, 2011. 1455 p.

63. Fitzgerald F. S. The Great Gatsby. London : Collector's Library, 2015. 160 p.

SUMMARY

The presented paper is devoted to the analysis of such an actual problem as the stylistic means of creating artistic images in the novel by F. S. Fitzgerald “The Great Gatsby”.

The object of the study is the text of the novel by F. S. Fitzgerald’s The Great Gatsby.

The main aim of the work is to describe the stylistic means of creating artistic images in the novel by F. S. Fitzgerald’s The Great Gatsby.

It determined the accomplishment of such objectives as:

- explore concepts and main types of stylistic techniques;
- find out the role of stylistic techniques in the implementation of the author's idea;
- highlight stylistic techniques as a way of interpreting the essence of heroes in fiction;
- to characterize the main stylistic techniques used in the creation of images in the novel “The Great Gatsby”.

The process of creating the image of a literary hero has always been and remains one of the most difficult in literary creativity. A character portrait is one of the main means of creating an image and also often causes problems for the writer. Therefore, one of the main tasks of researchers and linguists is to study the system of stylistic techniques and expressive means that are used to create a more accurate portrait of literary characters.

The scientific novelty consists in an attempt to conduct an own comprehensive study of the peculiarities of stylistic means of creating artistic images in the novel by F. S. Fitzgerald’s The Great Gatsby.

Key words: *stylistic device, stylistics, means of linguistic expressiveness, linguistic means, individual author’s neologisms, character*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Гусєва Дар'я Андріївна, студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма мова і література (англійська), адреса електронної пошти dasha.gus.999@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Стилістичні засоби створення художніх образів у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі»» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (студент) Гусєва Д. А.